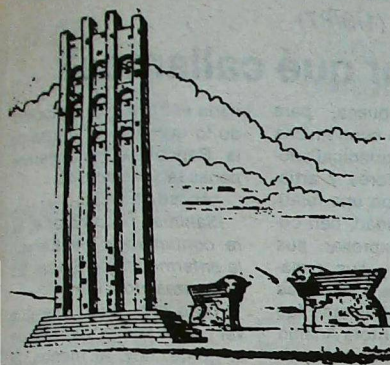

ՄԱՐՏԱՐԱՊԱՆ SARDARABAD

FIEL EXPRESIÓN DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

BUENOS
AIRES
AÑO XIII
N° 452
Miércoles
26
de agosto
de
1987

ԽԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

Դաշնակցությունը Վերսկսած է Գործադրել 30-ական Թուականներուն Մշակած Ռազմավարությունը՝

Սփյուռքի Մէջ Տկարացնել Հայց. Եկեղեցին Եւ Զայն Իր
Ծիրաններուն Մէջ Առնելով՝ Ապահովել Իր Գոյատեւման
Սնունդը

Ա.

Արդի մարդուն համար դժուար է պատկերացնել հաստատություն մը կամ կազմակերպություն մը, որ չունենայ իր կանոնադրութիւնը եւ չկառավարուի անով:

Անխորդ է խօսիլ պետութեան մը կամ երկրի մը տարբեր կառոյցներու ներքին կանոնադրութիւններով օժտւած ըլլալուն մասին: Նոյնիսկ կուսակցական, ընկերային, առեւտրական, մշակութային, գիտական հաստատութիւններ, իսկ այլ ժողովուրդներու մէջ՝ կրօնական կամ եկեղեցական մարմինները ունին իրենց կանոնադրութիւնները:

Բնական երեւոյթ է այս, որովհետեւ առանց կանոնադրութեան, կազմակերպութիւններուն գործունէութիւնները չեն կրնար ներդաշնակ ու կանոնաւոր ըլլալ, եւ անկարգութիւններու, չարաշահութիւններու, ապօրինութիւններու առիթ տալով՝ խոչընդոտ մը կը դառնան անոնց գործունէութեան մէջ, եւ պահանջուած արդիւնքի չհասնելով, տուեալ կազմակերպութիւնը կը դադրի ծառայել իր նպատակին:

Ի գարմանս բոլոր անոնց, որոնք տեղեկ չեն, կը փափաքինք յայտնել

թէ՝ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին չունի իր կանոնադրութիւնը:

Վստահ եմք, որ շատեր այս իրողութիւնը իմանալով ափ ի բերան պիտի մնան: Նոյնիսկ պիտի հարցնեն, թէ ինչպէ՞ս առանց կանոնադրութեան մը Հայաստանեայց եկեղեցին կրցած է ստեղծել իր ներքին կառոյցը, դարբնու դժուարութիւններու ընթացքին պահած է իր գոյութիւնը, եւ կը շարունակէ կառավարուիլ այսօր:

Փարստելու համար շարք մը շփոթութիւններ եւ յարակողական կեցածքներ, մեր նպատակն է խմբագրականներով հանգամանօրէն անդրադառնալ մամուլի մէջ յուզումի ալիք բարձրացուցած այս նիւթին՝ որպէս հետեւանք Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Գերագոյն Կեդրոն Մարդ Աթոռ Ս. Էջմիածինի ձեռնարկած կանոնադրութեան մը կազմումի աշխատանքներուն:

Նախ քան մեր նիւթին մէջ խորանալը, կ'ուզեմք սակայն կանխիկ ու անմիջապէս պատասխանել վերի հարցումին, որ դժբախտաբար միեւնոյն ժամանակ հաստատուի մըն է, թէ Հայց.

(Ծար.ը էջ 14)

“Dónde está el foro en donde los armenios pueden hacer escuchar sus quejas y pueden lograr una restitución por un crimen colosal?”, pregunta el señor Alex Manoogian al Secretario de Estado señor George Schultz.

El señor Manoogian ha recibido la carta que más abajo publicamos y que le dirigiera el Secretario de Estado Norteamericano, señor George P. Schultz, respondiendo al memorándum fechado el 30 de junio que el señor Manoogian entregara personalmente al señor Schultz en la reunión que mantuviera con él el 2 de julio pasado, y en el que solicitaba de la actual administración norteamericana que actúe compasivamente en el tratamiento de la resolución por el Genocidio Armenio. El señor Schultz expone en su carta la posición de la administración norteamericana en este tema, y que es la de no asignar importancia a dicho Genocidio.

Seguidamente insertamos la traducción de la carta del señor Schultz, y reservamos para nuestro próximo número la carta con que el señor Manoogian respondió a esta nota, aportando mayor documentación sobre este tema tan crítico.

(continúa en pág. 2)

Miembros de Instituciones Armenias con el Presidente Alfonsín

En la foto aparecen, junto al Presidente Alfonsín, los miembros de Instituciones Armenias cuya visita informamos en nuestra edición anterior. Monseñor Krikoris Pounatian, señores Antranik Ekshian, Presidente de U.G.A.B., Eduardo Seferian, de la Comisión Administrativa de la Iglesia Armenia, señor Avedik Izmirlian, de la Asociación Cultural Armenia y el Juez Nacional Dr. León Arslanian.

"Dónde está el foro en donde..."

(viene de pág. 1)

Secretario de Estado
Washington

10 de julio de 1987

Estimado señor Manoogian:
Gracias por su carta del 30 de junio, que examina un tema muy difícil y doloroso, exponiendo su preocupación como ciudadano americano, como testigo de un evento terrible del pasado, y como un miembro de la comunidad que ha contribuido mucho con este país.

Quiero aclarar, desde un principio, que nuestra oposición a la Resolución aprobada el día 22 de abril por el Comité "House Post Office and Civil Service (HJ. 132)", no está basada en conveniencias políticas. Si este fuera el caso, estoy seguro que el Presidente no se opondría personalmente a esta Resolución. Hecha esta aclaración, permítame analizar los puntos que usted expone en su carta.

Mis colegas en la administración y yo, no tratamos de negar o disminuir los sufrimientos de los armenios en el este de Anatolia durante y después de la Primera Guerra Mundial. No hay duda de que en los últimos días del Imperio Otomano, conflictos intercomunales, represalias, masacres y deportaciones forzadas resultaron un masivo sufrimiento para las poblaciones de ambos lados. Millones fueron víctimas de estos trágicos eventos.

Usted menciona la última votación del Parlamento Europeo de la Comunidad Europea (EP) a este respecto. Este Parlamento no expresa las opiniones de 12 gobiernos miembros de la Comuni-

Dear Mr. Manoogian:

Thank you for your letter of June 30 which examines a painfully difficult issue, setting forth your concerns as an American citizen, as an eyewitness to terrible past events, and as a member of a community that has contributed so much to this country.

I wish to make clear at the start that our opposition to the Resolution passed April 22 by the House Post Office and Civil Service Committee (HJ 132) is not based on political expediency. Were this the case, I am sure that the President would not himself be personally opposed to the Resolution. With this thought in mind, let me review the points made in your letter.

My colleagues and I in the Administration do not seek to deny or diminish the suffering of the Armenians of Eastern Anatolia during and after World War I. There is no doubt that in the closing days of the Ottoman Empire, intercommunal strife, reprisals, massacres, and deportations resulted in mass suffering and death. A large population of the Armenian people was killed in these tragic events, the significance of which we must seek to understand and reinforce.

I cannot overlook the time to write and I hope that this letter will help you understand the reasons why we oppose HJ 132.

Sincerely yours,

George P. Shultz

Carta original del Secretario de Estado Schultz.

dad, que incluye 11 miembros de la NATO (O.T.A.N.). El Parlamento Europeo es un cuerpo electo directamente, y, entonces, refleja las diversas opiniones políticas de los estados miembros.

La resolución sobre Armenia fue apoyada por 150 miembros del Parlamento, que tiene 518 miembros. En la suma de las Delegaciones de Francia y Grecia existe una mayoría de Comunistas y Socialistas, y los Greens (sic) votaron por la Resolución. Algunos socialistas moderados no participaron. Y tres grupos de parlamentarios, con un total de 350 miembros que en el espectro político son de centro-derecha, se negaron a participar en el debate y en la votación, basados en el argumento de que el Parlamento Europeo no debe hacer interpretaciones históricas.

La relación turco-americana tiene mucha importancia para los dos países. Con toda honestidad, yo me siento muy incómodo con los argumentos sobre a quién beneficia más una relación de este tipo, o quién sufrirá más si esta relación se quiebra. Los dos pueblos -turco y a-

mericano- serían más vulnerables si esta relación disminuyera, y la historia está llena de ejemplos de naciones que causaron grandes daños a sus intereses.

No hay duda de que si la Resolución HJ.132 se aprueba dañará seriamente las relaciones turco-americanas. La Resolución es interpretada en Turquía como un endoso al terrorismo armenio y como precursor de demandas de reparación con un eventual desmembramiento de territorios. Así considerada, la HJ.132 como su anterior de 1985 y la última Resolución del Parlamento Europeo, generan enojo, resentimientos y hostilidad a través del espectro político en Turquía. Nosotros no podemos ignorar estas reacciones y su potencial resultado en una interrelación de tanta magnitud que debemos intensificar y reforzar.

Le agradezco haberme dedicado su tiempo para escribirme y confiar en que esta carta le ayudará a comprender las razones por las cuales nosotros nos oponemos a la HJ.132.

Sinceramente suyo
George P. Schultz

De Baikar - (1/8/87)

¿Por qué callamos?

Gorbachov busca, para sus soluciones económicas y de las otras- principal apoyo entre escritores y artistas, quienes, con una relativa incorruptibilidad, han comenzado a expresar sus pensamientos y sus pesares. En Armenia, una de las últimas en manifestarse fue la conocida escritora Anahid Sahinian, de quien transcribimos, con algunas abreviaciones, el artículo publicado en "Kragan Teri" ("Periódico Literario").

Nos habían enseñado a callar acerca de ello y nosotros, concienzudamente, callamos.

En toda nuestra vida, la prensa jamás había ocupado un lugar como el que ocupa en nuestros días. Asfixiados por un creciente mar de fondos leemos (hablando acerca de la prensa de la Unión Soviética) y no tenemos oportunidad de encontrarnos a nosotros mismos. Inmediatamente nos comunicamos telefónicamente con nuestros allegados y les decimos: "Si todavía no leíste tal artículo de tal diario, léelo enseguida, no tardes."

Esta suerte de publicaciones de agudas cuestiones, este modo irrefrenable de poner el dedo en la llaga, una llaga que durante años y por decenios nos quemaba, y acerca de la cual existía un silencio de piedra (exteriormente), ya no estaba (por lo menos exteriormente). Nos habían enseñado a callar acerca de ellas y nosotros, "concienciadamente", callábamos.

(La escritora aventura una serie de penosas cuestiones de toda la Unión Soviética, las cuales han comenzado a corregirse merced a las insistencias de la prensa).

¿Cuáles podemos recordar?

El pueblo armenio parece haber nacido bajo tan afortu-

nada estrella que, deduciendo lo que dice la prensa de la República, no tenemos penas tan candentes.

¿Acaso es así?

(Sahinian hace notar el aire contaminado de Erevan, la enfermedad de Sevan, las amenazas atómicas).

Todo ello, que tiene que ver con la suerte y la vida de la gente, hoy, al menos, la gente lo sabrá y hará de ello un elemento de crítica cotidiana. Difusión, llamar a las cosas por su nombre, no es posible entender otra cosa. Los que dan este curso y esta alegría a nuestra vida lo reconocen claramente, saben que esto no es fácil, que hay que superar la fuerza de la costumbre muchos años, años en los que no había nada más agradable que dirigir; hacer lo que te venga en gana y que no haya quien te tome de la mano; por un lado construir y por el otro lado destruir, y sólo era posible demoler en lugar de construir...

Hoy lo más difícil es el triunfo de lo racional y lo espiritual sobre la fuerza de la costumbre, sobre la premoldeada forma de trabajo, de vida... Es algo casi imposible por cuanto lo que se hace en nuestro país se considera, con justicia, una revolución, y quizá una revolución que se realiza en circunstancias más difíciles que las de nuestras conocidas revoluciones.

Los enemigos de las pasadas revoluciones se ponían en medio del camino, activamente, y contra ellos se dispersaba abiertamente, con toda clase de armas, de principios, de dirigentes.

Hoy, la revolución que tiene lugar en nuestro país no registra ningún enemigo, ni dentro ni fuera de las fronteras. Todos, dentro del país, al unísono, conjuntamente, conjugamos, de la mañana a

(continúa en pág. 16)

Señor Empresario:

En el silencio y la penumbra, el enemigo trabaja contra nosotros. Piense y haga pensar. Difunda "Turquía Estado Genocida" de Pascual Ohanian. Reservas al: 795-7063.

UNIFORMES COLEGALES ELMAYAN

BLAZERS
PANTALONES
JUMPERS
765-5293

Los Caibos 63 BOULOGNE

FABRICA DE CINTURONES

JOSE ABDIAN

M. J. CAMPOS 3835/39

Valentin Alsina

T.E.: 208-0936

Koulaksizian Hnos. S.A.

Fábrica de tejidos

Lima 3560. Caseros. T.E.: 750-4632/3501

H. Yrigoyen 1426
T.E.: 795-3836/8838
Florida
Vicente López

Conversaciones sobre la historia del pueblo armenio

POR EL PROFESOR RAFAEL ISHJANIAN
Traducido por Diana Dergarabetian

Ara I y la Unión de la Gran Armenia

(segunda parte)

Ara llegó a Armenia Mayor después de que su padre, Menua, hubiera logrado el Reino Armenio del Ararat. Llegó hasta Daik y luego se dirigió al sudeste, a Shadira-gán, territorio cercano al lago Urmíá. En todas esas zonas, Ara logró imponer el poder armenio y -para ello- donde fue necesario, no dudó de traicionar a todos aquellos dirigentes o reyes que intentaban independizarse de la dirigencia central y hacían acuerdos con los enemigos.

Para lograr la ansiada unidad, Ara I mudó a los habitantes de distintas zonas de la Armenia Mayor. Al respecto, escribió: "Por mandato del dios Haig, Ara, el hijo de Menua, dice: "construí la ciudad de Ereván para reprimir el poderío del Reino de Van y sus dirigentes sublevados. Para ello, traje seis mil seiscientos habitantes de las regiones de Hattí y Dzopk y los instalé en la ciudad". Así, el rey -a tiempo que logró someter a los habitantes de Dzopk- urbanizó Ereván y sus alrededores.

Se tienen datos sobre las obras de Ara I gracias a las inscripciones dejadas por el rey, que fueron grabadas en Jorjorian, en Van. En ellas se recuerdan los nombres de muchas ciudades, algunas de las cuales hoy nos son desconocidas, ya que en el transcurso de los siglos muchos nombres han sido transformados en las inscripciones del hurrita moderno. De los nombres que se mencionan nos son familiares, por ejemplo, Tairun, hoy Dariunk; Garnianin, actualmente Garni; Shadira-gán, hoy Shadira-ván (en la orilla occidental del lago Urmíá); Apili, actual Apeghian; Ere-puni-Ereván, hoy Ereván; Devardzinín, actualmente Da-

varadzn (en el lado occidental del lago Van); Diaueghin, hoy Daik.

La ciudad fortificada de Ere-puni-Ereván fue erigida en el año 782 antes de Cristo. Su actual nombre, Ierevan, en el siglo V sonaba "Ereván" y, antes, "Erebán". Este nombre se formó sobre la raíz "erev" (antiguamente "ereb"), que significa "aparecer", "mostrarse". Ere-puni o Ereván significa "Ierevatzogh"; visible. En verdad, la ciudad había sido emplazada en un lugar alto, que era visible desde lejos; de allí su nombre: Ereván.

Hacia el 776 a. de C., Ara construyó una ciudad con su nombre a orillas del río Arax. En las inscripciones, esta ciudad recibió el nombre de Arkishdijinili, pero la gente la llamaba Ara-Mair, aunque luego fue conocida como Armavir. Ara I convirtió la ciudad en un centro político, para poder gobernar desde allí el valle del Ararat y las provincias aledañas. Pronto, ésta se convirtió en la capital del Reino Armenio del Ararat, su principal ciudad, junto a Van-Dosb.

Ara anexó a su reino la zona oriental de la Armenia Mayor. En la época de Menua, Artzagh (Gharapagh) estaba sometida al poder de Atatnerari III, quien estableció su palacio allí. Durante su mandato, Ara unió esos territorios a la zona Este de la Armenia Mayor, y para preservar la unidad de su reino mantuvo luchas en Shadira-ván y contra los estados del sudeste de la Armenia Mayor.

Desde el 781 a. de C. y por el término de cinco o seis años, Ara I mantuvo fuertes enfrentamientos con los asirios. Al respecto, escribió: "Con la grandeza de Haig, emprendí la invasión y ex-

pulsé a los asirios". En otro lugar, escribe: "Ara, el hijo de Menua, dice: el reino de Haig es poderoso; sus armas son poderosas. Con la grandeza de Haig emprendí la invasión y expulsé a los asirios de mi tierra". Al hablar de "mi tierra", Ara se refiere a la Armenia Mayor.

Ara I se define a sí mismo como "El hijo de Menua, Ara, el poderoso y gran rey, el monarca del Reino de Van y el dueño de Dosb." La presencia de Ara causaba terror entre los asirios. Su rey, Shamshilu, escribió al respecto: "Ningún predecesor se igualó en su poderío a Ara, el rey armenio, cuyo nombre produce horror como la tormenta más feroz".

Durante el mandato de Ara I, Siunik también se incorporó al Reino Armenio del Ararat. Algunos años después, los reyes de Siunik intentarán separarse, pero el bisnieto de Ara I, Ara III, lograría detenerlos. Nos enteramos de ello, a través de las inscripciones cuneiformes halladas en la zona de Sisia. Udik y los territorios de Paidagarán, que llegaban hasta el Mar Caspio, también integraron el Reino del Ararat.

Noventa años después de Ara, el rey armenio Rusha II se estableció en esa zona, cuyo dominio extendió hasta el Mar Caspio. Ara sometió también algunos pueblos vecinos: el norte del Mediterráneo, Asiria y Mana.

Durante los veintidos años del reinado de Ara, el Reino Armenio del Ararat se transformó en el estado más poderoso del sudoeste de Asia. Nunca había sido más poderoso y en verdad, alcanzaría el mismo nivel durante los reinados de Ardashes y Dircán, el Grande.

(continuará)

U. G. A. B.

ARMENIA 1322 - BS. AS.

773-2820 y 772-2617

APERTURA OFICIAL DEL AUDITORIO "GULASSERIAN" DEL COMPLEJO

"ALEX MANOOGIAN" bajo la presidencia del

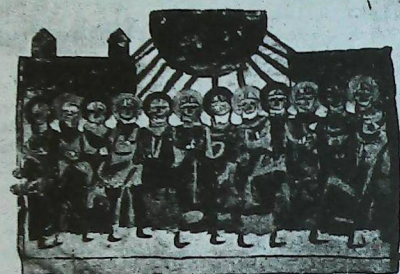
Sr. BERDJ SETRAKIAN

(Secretario de la Comisión Central de la U.G.A.B. Mundial - EE.UU.)

Domingo 13 de Setiembre, 12.00 Hs.

REGALELO A SUS AMIGOS!

LOS ARMENIOS

SIRARPIE DER NERSESSIAN

"LOS ARMENIOS"

un libro de SIRARPI DER NERSESSIAN,

AFAMADA ESCRITORA FRANCESA,

(en idioma castellano)

Relata la Historia y la Cultura de Armenia

PIDALO EN SECRETARIA

SABE UD. CUAL ES LA MEJOR NOCHE DE LA SEMANA?

EL VIERNES!!!

en el Restaurante de Comidas Armenias de la U.G.A.B.

• Los exquisitos "mezé"

• El infaltable "shish kebab"

• ¡Y una fantástica mesa de postres!

Asesoría técnica de riesgos industriales y contratación de seguros generales

Operamos hace más de 20 años con las mejores compañías del país

BONIFICACIONES Y REINTEGROS A LA COLECTIVIDAD BME. MITRE 771 7° B. Capital T.E.: 49-1942/1886

A ARMENIA CON LA U.G.A.B.

OPERADOR RESPONSABLE

OTOÑO DORADO '87 EN EREVAN

Turismo de alto nivel cultural, histórico,

artístico y espiritual

AL ESTILO DE PARECORDZAGAN

Salida: 8 de octubre

Coordinadores: MARTIN KESKISKIAN y JUAN DIMIDJIAN

INFORMES:

U. G. A. B.

ARMENIA 1322 - BS. AS.

773-2820 y 772-2617

Sarmiento 552, 11° piso 1041 Capital Federal

Tel. 394 0096 0420 0744 7520

STREET 3-29 79

Valiosas donaciones para el Madenatarán

La colección de antiguos manuscritos armenios que celosamente guarda el Madenatarán, en Erevan (Armenia), acaba de enriquecerse con nuevos documentos de los siglos 13 al 18, entre los que se destaca especialmente un manual de veterinaria traducido del árabe al

armenio en el año 1296 por orden del rey Kilikiya Sambat, donado por los Estados Unidos de Norteamérica.

La colección de manuscritos conservados en el Madenatarán alcanza a 16.500 piezas entre rollos, documen-

tos de gran valor y ediciones antiguas. Entre ellas se destaca el Evangelio de Echmiadzin, cuya tapa está hecha en marfil y está compuesta por cuatro miniaturas del siglo sexto; esta edición cumplirá en 1989 nada menos que mil años de existencia.

Hallazgos arqueológicos en la antigua capital armenia

Durante las recientes excavaciones realizadas en Dvin, capital medieval de Armenia, situada en el valle del Ararat, los arqueólogos descubrieron un edificio majestuoso enclavado en una ciudadela, así como diversos

monumentos representativos de la cultura armenia. Se trata de una ciudad fundada en los años treinta del siglo cuarto, y el descubrimiento comentado pone de manifiesto el alto nivel que ofrecía la técnica de construcción de esa época.

Cuantiosos daños en la región de Bardenis

Un verdadero cataclismo fue el ocurrido recientemente en la región de la alta montaña Bardenis, en la cuenca del Lago Sevan. La lluvia torrencial ocasionó una avalancha de barro y piedra, durante cerca de tres horas. El violento temporal

dañó 112 casas, destruyó 18 puentes, así como decenas de kilómetros de carretera y canales de riego. Mas de 200 granjas se perdieron y cayeron líneas de electricidad y de teléfonos. El Estado se encuentra abocado activamente a la reparación de los cuantiosos daños.

Nueva raza de vacas de alta productividad

Garik Giloyan, catedrático del Instituto Zootécnico de Erevan, ha terminado con éxito sus experimentaciones para lograr una nueva raza de vacas de alta productividad.

Mediante el cruzamiento de una vaca caucasiana local con los mejores genofondos mundiales de 2 razas de vacas lecheras, se ha logrado un notable mejoramiento de la local caucasiana que, desde hace ya muchos años, es el fundamento de los planteles ganaderos de las granjas campesinas armenias.

Con este cruce de tres razas se ha logrado un litraje de cinco mil litros de leche anuales, y el contenido de grasa en la leche es del 4,19 por ciento. El peso de la nueva raza oscila entre 80 y 100 kilos más que el de la raza caucasiana.

Shavarsh Karapetian, campeón y recordman mundial en deportes subacuáticos, no sólo pasará a la historia del deporte por sus hazañas deportivas, sino que ya ha sido incluido en la historia grande de los héroes del

Deportista y héroe

mundo por el servicio prestado a la humanidad al salvar a los 28 pasajeros de un trolebus que había caído en el Lago Sevan. Esta acción humanitaria y generosa de Karapetian dañó su salud y

lo inhibió para poder continuar en la práctica del deporte. Hoy, su gesto heroico está registrado en una obra que acaba de publicar la editorial Arevik, de Erevan, habiéndose rodado también películas alusivas.

Muestra pictórica de motivos florales

En el Palacio de la Juventud, de Erevan, acaba de inaugurarse la exposición de cuadros de la pintora aficionada Ana Kaladzian, cuyas obras crean la ilusión de praderas fragantes. Las obras expuestas están realizadas con flores secas que conservan su forma y color inicial, y

constituídas por ramos de amapolas y flores del campo, lirios de los valles, campanillas blancas y otras flores que crecen en los montes de Armenia.

Durante los últimos años este arte floral se extendió ampliamente en Armenia, siendo muchas las mujeres

y niños que se dedican a este arte.

Desde el comienzo de la primavera y hasta el otoño, se dedican a recoger flores del campo y plantas de colores vivos que, secadas cuidadosamente, sirven para decorar artísticamente sus cuadros.

Contaminación de ambiente en Erevan

La sociedad de galenos que integran el Centro Oncológico de Ereván, se han dirigido a los medios sociales a fin de interesarlos en la creación de una sociedad de voluntarios para proteger la cuenca aérea y el medio ambiente de la Capital de Armenia, así como de toda la República, del peligro de la contaminación.

Durante los últimos decenios, la concentración de sustancias contaminantes

en la atmósfera de Erevan superó las normas admisibles, y los médicos consideran que ésta es una de las causas de empeoramiento de la situación ecológica de la ciudad, debido a la gran cantidad de empresas que funcionan dentro de una superficie limitada, siendo su dictamen que es necesario terminar con el funcionamiento de varias de ellas. Es el Estado quien deberá resolver en definitiva.

NOCHE DORADA

' 87

LA FIESTA MAS IMPORTANTE DEL AÑO

SABADO 3 DE OCTUBRE

22.00 HS.

Tarjetas Especiales para Jóvenes

SHERATON HOTEL

Unión General Armenia de Beneficencia

K R U N C H I

Partido Armenagán

La heroica autodefensa de Van

(Segundo episodio)

VACHE GHAZARIAN

Traducido por DICRAN KAHVEDJIAN

Los choques armados que tuvieron lugar en Vaspuragán, donde los combatientes armenios salieron victoriosos, habían ocasionado una seria preocupación a la máquina administrativa del sultanismo, había que detener el creciente impulso del peligro y neutralizar el foco revolucionario de Van.

Y con estas intenciones, Ferid Saattedín pashá, guardaespaldas del sultán, llega a Van en enero de 1896 (1), para, por una parte tratar de interiorizarse de todos los pormenores de la situación, y, por otra parte comienza a azuzar a los jefes de las tribus kurdas, especialmente a Shakir, contra los armenios.

Después de completar los trabajos preparativos necesarios, Saattedín envía periódicamente al sultán informes en los que considera como una tarea plena de dificultades la represión de los revolucionarios de Van, con la intención de lograr el

envío de la mayor cantidad posible de fuerzas armadas. (2).

En su telegrama señala que, "si no se extermina la importante fuerza que hay en Van, puede convertirse en demasiado peligrosa para el gobierno" (3).

Del 29 al 31 de mayo, desde los barrios turcos de Van se inicia un tiroteo contra los armenios, seguramente para lograr que los armenios, diseminados en las localidades cercanas y los barrios turcos, abandonando sus lugares de residencia se concentren en los barrios de Van, habitados por armenios, con la intención, tal vez, de facilitar la tarea de aniquilación. Y realmente sucede así, los armenios se apresuran a refugiarse en zonas consideradas más seguras. Ya estaba preparado el terreno para lanzar el ataque decisivo. Restaba esperar el momento oportuno.

En la noche del 2 al 3 de junio, cerca del Arroyo Urpat

(Viernes), del sector oriental del barrio Aikestán, de Van, se produce un encuentro entre soldados turcos y contrabandistas kurdos (4). Resultan muertos un oficial y un soldado turcos. Atribuyendo lo ocurrido a los armenios y exhibiendo los cadáveres por los barrios, las autoridades turcas fomentan sentimientos de odio y venganza entre las masas. El mismo día se efectúan una serie de arrestos. (5).

El episodio comentado es la señal principal para el comienzo de las matanzas. En la mañana del 3 de junio en el arsenal gubernamental se distribuye gran cantidad de armas y municiones entre la turba turca. En las mezquitas se hacen llamamientos para la lucha contra los "infieles armenios".

El mismo día, después del mediodía, (6) comienza el ataque de la turba turca. Los armenios de Haigavank, Toramán, San Hagop y Shano-Tar, rodeados de turcos, son casi totalmente masacrados. (7). Pocos tienen la posibilidad de burlar el cerco y huir hacia los barrios habitados exclusivamente por armenios, que ya estaban dentro de un círculo defensivo.

La zona de Aikestán, casi totalmente poblada por armenios, se transforma en el principal blanco de las fuerzas unificadas turco-kurdas. Todos los habitantes de Van, hombre, mujer, adolescente o anciano, participan de las operaciones de autodefensa. Los adolescentes cumplen, con frecuencia, la función de mensajeros. Las mujeres se ocupan de las tareas de retaguardia y atención de los heridos. Las operaciones fundamentales de autodefensa son supervisadas por un Cuerpo Militar encabezado por Mekerditch Avedissian y la participación de Mardik (Mardiros Sarujá-

nian), henchakian, y el tashnagsagán Bedo (Alexander Bedrossian).

De acuerdo con las instrucciones y recomendaciones emanadas de este Cuerpo, los valerosos combatientes armenios, en su mayoría armenagán, parapetados en más de tres decenas de puestos y, a pesar de la creciente escasez de municiones y provisiones, resisten abnegadamente, durante cuatro días continuos, los ataques de las fuerzas regulares turcas y la turba de turcos y kurdos. Más aún, el 7 de junio pasan, incluso, al contraataque y toman dos cañones turcos.

La situación creada había causado seria inquietud, especialmente en el cónsul inglés Williams (8). El éxito de los armenios de Vaspuragán, en los límites con Rusia podría en definitiva, convertirse en un éxito ruso, y esto había que impedirlo.

pueblo armenio", Ereván, 1979, pág. 150.

(4) - Según Anushavan Der Mekerdichian, el enfrentamiento tiene lugar entre un grupo henchakian y contrabandistas de sal turcos. (Diario "Zartok", 5 de julio de 1977). Nosotros, al igual que los historiadores de la patria, preferimos aceptar la información proporcionada por A. Egarian, sobre todo si consideramos que también el "Henchak" del 1º de setiembre de 1896, atribuye el enfrentamiento a soldados turcos y contrabandistas kurdos.

(5) - A. Egarian, obra citada, pág. 99.

(6) - Todas las fuentes importantes señalan el 3 de junio como comienzo de las masacres. Solamente Egarian menciona el día 5. ¿Será error de imprenta?

(7) - Al igual que Egarian, otras fuentes señalan el nombre del poblado Glor-Tari, diciendo que sus pobladores armenios también fueron masacrados. Entretanto esas fuentes se refieren al heroísmo casi legendario de Arshag Chitchian, señalando que, gracias a él, el avance turco fue detenido por un tiempo en Glor-Tari... Evidente contradicción. La valerosa resistencia de un día de Arshag Chitchian tendría que haber dado tiempo supestamente, a los armenios de la zona para evitar la matanza.

(8) - Las fuentes señalan que Williams recomendó a los turcos utilizar los cañones para abatir a los armenios, e incluso, dirigiéndose a las poblaciones turcas, impartió indicaciones para guiar el fuego de los artilleros.

(1) - Se dice que Saattedín era el hijo, de nombre Hunan, de un armenio llamado Garabed, de la aldea Ajlati Tsghak.

(2) - A. Egarian, obra citada, pág. 98.

(3) - Tsadur Aghaian, "De la historia de la lucha de liberación del

El esperado éxito de Kaleen Esperian

La representación de "La Bohème", en el Colón, marcó un rotundo éxito, digno de las grandes temporadas de nuestro primer Coliseo. Ello se debió, en primer lugar, a la idoneidad artística y vocal de Luciano Pavarotti y Kaleen Esperian, las estrellas de la noche, sin perder de vista a todos cuantos hicieron el espectáculo y lucieron su singular capacidad.

Todos los críticos estuvieron de acuerdo en este juicio y uno de los más autorizados, Napoleón Cabrera, dijo en Clarín del 17 de agosto:

"Fue una revelación la soprano norteamericana de origen armenio Kaleen Esperian, en el papel protagónico de Mimí, a quien se ovació-

no tanto como a Pavarotti."

"Kaleen Esperian tiene una voz de gran belleza tímbrica, resistencia vocal inusual, volumen y muy buena escuela. Además compone su personaje de modo seductor, entre una verdad dramática que alcanza alto voltaje de emoción, y tiene una hermosa estampa de mujer. Sólo con mala voluntad puede uno oscurecer sus méritos."

WARNES 999. CAPITAL

Esq. Av. Juan B. Justo

T.E.: 855-0562

Accesorios para el automotor

Venta y colocación en el acto

Audio - faros - bocinas - aire acondicionado

crístales tonalizados - techos panorámicos - polarizado de cristales -

Sábados: abierto hasta las 13.00

Para las cuatro estaciones
y todas las edades

Lanas "Hetiesia"

Moda Infantil-Juvenil
Nueva Colección "Damas"
Joggings • Buzos • Vestidos

de Kaloghlian Hnos.

Cucha Cucha 1770
(1416) Capital
T.E.: 58-6811

anushik

TEXTIL CENTER

DE GASE LUX S.R.L.

Fabricación y ventas de telas laminadas • Sedas
Dibujos y diseños propios • Paillates • Sedas naturales
Gran variedad de lurex lisos y estampados

Lavalle 2437
T.E.: 982-9118

Alsina 1291. Capital
T.E.: 38-6596

"Shnorhali": La jerarquía de un coro

Cada día más, las actuaciones del Coro "Shnorhali", que dirige la Profesora Diana de Sarafian, van poniendo de manifiesto su singular jerarquía. La calidad de sus voces, su natural afiatamiento y su ajustada dirección lo sitúan entre las buenas agrupaciones corales del país.

Así quedó demostrado, patentemente, en el último recital que, con el auspicio de la Secretaría de Cultura de la Municipalidad de la Ciudad de Buenos Aires, brindó el miércoles 19 del corriente en el Centro Cultural Ciudad de Buenos Aires, de Recoleta, en el que abordó un programa dedicado íntegramente a exaltar los valores de la música popular, esa música que es la matriz de donde emana la cultura musical de un pueblo, porque está impregnada de las distintas impresiones y emociones que sus autores transportan al plano creativo.

La palabra en sus distintas acepciones, los sonidos en sus diferentes gamas, los temas en sus distintas gradaciones, conforman la característica del país a que pertenecen. Ellas son el sentir y el respirar auténtico del hombre que sueña, sufre, ama, cualquiera sea su color, situación geográfica, condición social o raza.

Todas estas características fueron manifestadas por el Coro "Shnorhali" en la interpretación sencilla y pura, propia de esta literatura, con una afinación ajustadísima e impecable (cosa no común aún en los coros llamados profesionales), en versiones de perfecta simbiosis de melodía y texto.

Cuatro canciones populares de Tatul Altunian, Aréga: canción de las milicias de Zeitún-Gomidás (muy aplaudida) y la ya conocida Patria de Robert Ataian, de la nueva escuela coral armenia.

La música popular argentina estuvo representada por la tradicional Milonga, de Sebastian Piana, y la Vidala de Gilardo Gilardi, en una versión ejemplar en el contrapunto de las voces y el manejo de la masa coral.

Los comentarios, que acercaron al público a una mayor comprensión de la cultura armenia, fueron vertidos por Claudio Gagosian.

"Shnorhali" es, sin duda, una manifestación cultural que nos representa dignamente en los distintos medios culturales nacionales; constituye un factor de auténtica difusión de la música armenia y un continuado esfuerzo de constante superación.

El Coro "Shnorhali" tras una de sus brillantes actuaciones.

Demetrio Urruchúa por Sarkis Aschian

El jueves 20 tuvo lugar en el Museo Eduardo Sívori, la anunciada Conferencia Audiovisual del pintor Sarkis Aschian sobre "Vida y Obra del Maestro Demetrio Urruchúa". Coincidió esta Conferencia con la Exposición de obras del maestro sobre el tema de la guerra española y que auspicia la Municipalidad de la Ciudad de Buenos Aires en dicho Museo.

Ante un público numeroso e interesado, Aschian se refirió a la personalidad de pintor y maestro de Urruchúa, pues fueron numerosos los discípulos que frecuentaron su taller de Carlos Calvo 1770, en el que fue forjador de grandes artistas, muchos de ellos premiados en el país y en el extranjero.

Las palabras de Aschian fueron ilustradas mediante la proyección de notables obras del artista, enriquecidas con el autorizado co-

El pintor Sarkis Aschian durante su conferencia.

mentario del conferenciantes, sobre un maestro que creía en la libertad del artista y que a este respecto solía manifestar: "...el arte es libertad y amor, que debe prevalecer el instinto. Pien-

so que únicamente el artista es el ser privilegiado que posee la virtud o el poder de hacernos vivir un hecho desconocido imponiéndole su sello para que viva eternamente."

Una nota de U.S. NEWS & WORLD REPORT

(10/8/1987)

PELICULAS DE INTERCAMBIO TURISTICO

Más evidencia de "Glasnost": (apertura). La Unión Soviética y un productor cinematográfico norteamericano están colaborando en la realización de mini-documentales de televisión, que habrán de proyectarse en ambos países a fines de septiembre próximo, y que tienen como finalidad difundir las bellezas turísticas de ambos países, en relación con la vida en los Estados Unidos y en la Unión Soviética.

La planificación establece filmar una serie de cortos de 30 minutos, en los cuales los ciudadanos de ambos países contarán sus experiencias luego de haber visitado distintos lugares del otro país. Entre los lugares estadounidenses a visitar por los turistas soviéticos figuran una pequeña comunidad de campo cerca de Washington, una hacienda en Mississippi y grandes centros industriales como Detroit o Chicago, así como lugares históricos del Noroeste, una ciudad universitaria y, especialmente, la ciudad de San Francisco. Por su

parte, los turistas americanos conocerán Armenia, Leningrado, Moscú, las industriales ciudades del Este, el Lago Baikal y algunas provincias de Asia.

La idea va más allá de un simple programa turístico, puesto que a través de los filmes mencionados se exa-

minarán temas históricos y conflictos tales como la guerra de Leningrado, así como la diversidad cultural existente en Asia.

La creación y realización de este proyecto pertenece a Stanley Odle, un productor norteamericano independiente, hijo de armenios.

"Armenio Campeón" Exposición Fotográfica

Con el tema del ascenso logrado por Deportivo Armenio, Garó Gulludjian ha organizado una muestra fotográfica que es reflejo emotivo de esa circunstancia feliz, y que contiene la trayectoria de este Club a través de las distintas categorías del fútbol argentino hasta alcanzar la división superior, mediante un record histórico de partidos en calidad de invicto.

Esta Exposición, digna de verse, funciona en la Asociación Cultural Armenia, calle Armenia 1366, planta baja, hasta el 30 del corriente. La entrada es libre.

DIVORCIO VINCULAR

Dr. Eduardo Dante Asilian

Lunes - Miércoles - Viernes 18 a 20 hs.

Montevideo 536, 4º Piso "B"

Cap. Fed.

T.E.: 40-4378

CONTEMPORA
Alfombras Atlántida

CORDOBA 4475

CAPITAL FEDERAL

T.E. 773-2794

774-2977

JOTOR SA

INVERSORA - FINANCIERA

La Empresa Líder del Mercado Inmobiliario

CENTRAL: Av. Callao 836

BELGRANO: Av. Cabildo 300

CABALLITO: Av. Rivadavia 4309

VICENTE LOPEZ: Av. Maipú 1601

T.E. 41-8671/6093/5312

T.E. 771-4695 - 773-2748

T.E. 981-4538/3288

T.E. 795-0934

Temas Médicos

Infarto de miocardio

Factores de riesgo y posibilidades de prevenir el infarto

(1ª Parte.)

Dr. Jorge Luis Balassanian, Cardiólogo de Unidad de Cuidados Intensivos Coronarios

(ciudad de EE.UU.) sobre 5000 habitantes de la localidad seguidos clínicamente y con análisis de laboratorio periódicos, desde el año 1949 hasta la fecha. Con este estudio y otros similares europeos, quedó demostrado que factores hereditarios y familiares (tipo constitucional, personalidad, sexo), alteraciones metabólicas (hipercolesterolemia, diabetes, gota, obesidad), presión arterial elevada, causas ambientales como el tabaquismo, stress, anticonceptivos orales, etc., contribuyen a aumentar el riesgo de sufrir un infarto cardíaco. Intentaremos analizar someramente los factores de riesgo más importantes y ver qué posibilidades existen de que al normalizar los niveles alterados del colesterol y/o triglicéridos, la hipertensión arterial, la supresión del tabaco, la corrección de la obesidad, diabetes, o del stress, contribuyen a detener el avance de la arterioesclerosis coronaria y prevenir el infarto.

a) **Los factores hereditarios y familiares:** la existencia de antecedentes de enfermedad coronaria en el núcleo familiar cercano, factor de riesgo no modificado, es de relativa importancia. Aún cuando en estos casos existe una mayor predisposición, cabe señalar que por sí solo, sin la presencia de otros riesgos más importantes, el desarrollo de una afección coronaria es por demás remoto.

b) **El hábito constitucional o personalidad psicológica:** lo dicho anteriormente acerca de la importancia relativa es también valedero para este factor de riesgo. Se ha observado que los individuos que configuran la personalidad tipo A (competitivos, agresivos, impulsivos) se hallan expuestos a la arterioesclerosis coronaria con ma-

yor frecuencia que aquellos pertenecientes al tipo B (personas calmas, equilibradas emocionalmente).

c) **"Stress":** es corriente que muchas personas tengan por su ocupación o profesión un ritmo de vida diario tensionado y vertiginoso (empresarios, empleados con gran responsabilidad, médicos, abogados, etc.). Esto puede generar el llamado "stress" que es un estado caracterizado por ansiedad, tensiones, irritabilidad fácil, insomnio y otros síntomas que se van acumulando; en este estado se producen descargas exageradas de catecolaminas de la glándula suprarrenal: esta sustancia vasoactiva, cuando se halla persistentemente elevada en sangre, produce lesiones en las paredes arteriales, en especial de las coronarias. Por lo tanto, el "stress" constituye un factor de riesgo de mucha importancia que se debe corregir; en estos casos es útil hacer comprender al paciente "stressado" la conveniencia de adoptar una filosofía adecuada que no lo deteriore frente a los constantes problemas de la vida, unido a psicofármacos y/o psicoterapia y corrección de otros factores de riesgo que habitualmente existen en el "stressado". Cabe mencionar al respecto que aquí, en la Argentina, existe la "Fundación Raquel Guedikian de estudio sobre el stress".

(continuará)

Nuestras poetisas

María Semizian, argentina de origen armenio, desde hace tiempo abordó la poesía como género literario, y aunque cursó la Universidad

de Buenos Aires y realiza traducciones de inglés y castellano, encuentra refugio espiritual en sus creaciones poéticas, de las que aquí damos una muestra.

A mi Padre

Padre, te has dormido;
bajo el sol reposas,
te he traído un lirio
y un ramo de rosas.

No tengo en los ojos
ni siquiera llanto
y en mi boca sólo
se desgaja un canto.

Eres lodo y ceniza...
se prendió en tu frente
la blancura inmensa
que te dió la muerte.

Mas tú no has partido
pues voy sensitiva
la dulzura llevo,

-de oro la herencia-
que tú me dejaste.

Padre, no me anega
de las gentes simples
la queja bastarda
ni el llanto baladí;
y llevo en mi alma
tu sueño anudado
-sueño de tu raza,
sueño milenario-
que prendiste en mí.

Padre, estarás siempre
que en mí no se quiebre
la trova sublime
y este hermoso oficio,
-herencia de oro-
que dejaste en mí.

Tavli y bingo en Vicente López

Desde las 21.30 hasta las 5 de la madrugada, entre el 8 y 9 de agosto, fueron numerosos los participantes en el Torneo de Tavli y del juego de Bingo organizados a beneficio del Colegio San Jorge de V. López. En el salón Carlos Garabedian, colmado de entusiastas participantes, se jugó animadamente durante más de seis horas y, finalmente, se consagraron los campeones de Tavli que fueron: **Campeón de Primera Rueda, Sr. George Daglian; Subcampeón, Sr. Alexan Kemandjian.** Hubo una segunda rueda, que se adjudicó el

señor Uruguay Boghossian. En cuanto a la categoría Damas, fue **Campeona la señora Eugenie Sirin y Subcampeona la señora Nazil Yildiz.**

La animación del Bingo disfrutó de toda la natural simpatía que derrochó Alberto Maldjian, para solaz de los concurrentes.

En cuanto al paladar, el mismo gozó de los exquisitos sabores de las comidas que, al estilo de Vicente López, prepararon las Madres del Colegio. Indudablemente... ¡Vicente López vive la vida!

=-PROFESIONALES=-

MEDICOS

Dr. Sarkis Balassanian
Jefe División Cardiología
Hosp. J. Pirovano
(Electrocardiograma Ergometría - Holter - Ecocardiografía)
Callao 531 - 1º C - T.E. 40-7589

Dr. Jorge L. Balassanian
Médico Unidad Coronaria
Hosp. J. Pirovano
Urgencias: T.E. 701-6137

Dr. Teodoro Yacoubian
Cirujía Plástica • Estética y Reparadora
Jefe de Trabajos Prácticos de Cirugía de la Univ. del Salvador
H. Yrigoyen 700 - Martínez - T.E.: 798-6237
Esmeralda 977 7º 15-Cap.-T.E.: 312-4508-Partic. 771-9003

DANIEL E. BALASSANIAN
Traumatología y Ortopedia - Artrosis - Artritis - Reumatismo
Cons. Callao 531 - 1º C
T.E.: 40-7589
URGENCIAS
T.E.: 784-0701

DENTISTAS

Dr. Pedro Balassanian
Lun. miér. vier. de 15.30 a 20.00
TARJETA "VISA"
Corrientes 2221 2º "C"
T.E.: 47-1443

Dr. Daniel Vaneskeheian
Odontólogo
Lun. y miér. 17.00 a 20.00 hs
Virrey Loreto 2446 3º B
T.E.: 782-3976 / 35-6530

ESCRIBANOS

Dr. Arturo Balassanian
Escribano
Florida 716 2º K
T.E. 392-2768/3045
Lun. a Vier. de 10:00 a 18:00

Gregorio Hairabetian
Escribano
Av. Roque S. Peña 570
Piso 3º - T.E.: 33-5761

Merceril S.A.

Larrea 237. Capital

T.E.: 48-9343

SURFING

SAL
Teles de plush-jersey-plúsh-
ribb-morley-toalla-etc.

Ropa interior Varlelan
Ropa deportiva Cameron
Lavetto 2408 - Larrea 377
T.E.: 47-7360
Postnyrdon 358 (1032) Capital
T.E.: 47-1381

Celebración del "Día de la Madre Armenia" en el Instituto Marie Manoogian

La señora Artinian recibe un presente de manos del Director de armenio, señor Marashlian.

El jueves 13 de corriente, a las 15 horas, los padres, maestros y alumnos del Instituto Marie Manoogian celebraron el "Día de la Madre Armenia". El patio cerrado del colegio fue el escenario de esta fiesta cumplida con la asistencia de gran número de madres.

Las palabras de apertura fueron pronunciadas por la Profesora Rosita Balian, quien se refirió al significado de la celebración, y la ofreció en nombre del Instituto como homenaje a las madres.

Inmediatamente, los chicos de Pre-escolar representaron en idioma armenio la obra teatral "El mentiroso Mihranik".

Luego, todos los alumnos del Jardín de Infantes entonaron una emotiva canción de homenaje a la madre.

Por su parte, los alumnos de cuarto grado interpretaron una obra teatral cuyo texto fue preparado por ellos con ayuda de su maestra.

Con la cooperación del Prof. Juan Yelanguetian, los alumnos de primer grado entonaron 3 canciones infanti-

les.

Tras ellos, 2 alumnos de quinto grado leyeron sus composiciones especialmente preparadas para la celebración del "Día de la Madre".

Segundo y tercer grado tuvieron a su cargo cantos y poesías, en las voces de sus alumnos.

Luego, pronunció palabras de adhesión el Director de la Sección Primaria, señor Kevork Marashlian.

En esta ocasión se procedió a elegir la "Madre del Año", elección que recayó en la señora Ana Artinian.

Cerrando el acto, los alumnos de 7º grado pronunciaron palabras de homenaje a la Madre elegida.

Fue un acto de gran emotividad y calidez, que se constituyó en justo homenaje de los niños a la Madre Armenia.

Por la tarde, las Madres agasajaron a los chicos representando una bonita obra teatral, que fue muy aplaudida.

Homenaje a San Martín

También en el Instituto Marie Manoogian se homenajeó, el viernes 14, al General Don José de San Martín en el 137º aniversario de su muerte. La maestra Cecilia Colombo ofreció el homenaje, trazando con palabras claras y expresivas una precisa semblanza del Libertador a través de su vida heroica y de su retiro voluntario.

Luego, los chicos, interpretaron escenas referidas a las gestas del Libertador.

Leandro Despouy y los Derechos Humanos Internacionales

Ante una numerosa y selecta concurrencia, en la que figuraron funcionarios de la Cancillería y de otros organismos gubernativos, el Ministro Plenipotenciario y Presidente de la Subcomisión de Derechos Humanos, doctor Leandro Despouy, disertó en el Club de la República sobre "Derechos Humanos Internacionales". Con total dominio del tema tratado, el doctor Despouy se explayó de manera objetiva sobre el tema en cuestión, siendo muy aplaudido.

Posteriormente, el Presidente del C.O.A.R.A., doctor Michel Karahanian usó de la palabra para felicitar a los Dres. Solari Yrigoyen y Des-

pouy por sus recientes designaciones, refiriéndose luego cronológicamente al Genocidio de los Armenios, el primero del siglo XX, destacando la posición justa y humanitaria que hacía este problema tuvieron muchos hombres del radicalismo, al apoyar en el Congreso la solicitud de que el Poder Ejecutivo instrumente e intensifique ante la ONU el reconocimiento internacional de este Genocidio.

Entre los concurrentes a este acto mencionamos al Fiscal Strassera, el senador Adolfo Gass, el diputado Federico Storani y el Embajador doctor Horacio Rabenna.

En el Club de la República, de izquierda a derecha: Senador Hipólito Solari Yrigoyen, Dr. Michel Karahanian y el Dr. Leandro Despouy.

Remate de antiguos manuscritos armenios

Con sólo un día de diferencia se remataron, en Sotheby y Christie's, de Londres, dos antiguos manuscritos armenios. El primero de ellos es un Evangelio con miniaturas, impreso en Van en 1420; fue adquirido por un coleccionista de libros llamado Smith en la suma de 40.000 dólares.

En cuanto al remate de Christie's se trataba de un leccionario ilustrado (Djashots Kirk), diseñado por el escriba Hayrabad, escrito e ilustrado en Isfahan (Irán) en 1661; aquí el adquirente fue un conocido coleccionista armenio de Los Angeles, el abogado Walter Harabian, quien obió la suma de 72.000 dólares.

BABY SITER con experiencia

Sra. JULIA

T.E. 795-7073

Presentemente ZONA NORTE

RECITAL

En adhesión al Mes de la Cultura Armenia el Coro "Gomidás" presentará su recital de canciones a realizarse el Viernes 23 de Octubre en el teatro Armenia
SE RUEGA NO SUPERPONER

-PROFESIONALES-

MEDICOS

Dr. Roberto Djebalian
Especialista en Cardiología
M.P. 3840 - 9 de Julio 573
CORDORA

CONTABILIDAD IMPOSITIVA

Dr. Ricardo Delanjan
Estudio Contable Impositivo
Contador Público U.N.C.
Entre Ríos 263 1º 4
T.E.: 3-1141 - CORDORA

ABOGADOS

Dr. Juan Carlos Merdianian
Abogado
Rondeneau 578 T.E.: 651 45115
CORDORA

Lutufyan Hnos. S.A.

Fábrica de pañuelos y toallas
Estamperías
y tintorerías de hilados

Larrea 738

Cap. Fed.

Francia 275 San Martín (Pcia. de Bs. As.)

Dr.

Luis H. Vertanessian

Escribano

Tucumán 1455 7º F

T.E.: 45-2649

JUAN CARLOS EKMEKDJIAN

Wonder Travel s.r.l.
Empresa de Viajes y Turismo
LEGAJO 4093 RES. 241/84

Precios Especiales: ITMA '87

SARMIENTO 1469 10º D
1042 Buenos Aires, Argentina
Tel. 49-6308 Tlx. 23866 Wonder Ar

ԵՐԱՆԵԼԻ ՕՐԵՐ

1. Այս օրերին, երբ արտասահմանի որոշ կուսակցական թերթեր իրենց գլուխը ունենալով Բոստոնում հրատարակողով «Հայրենիք» օրաթերթը, կազմակերպում են հարձակում են սանձազերծել Մարտի 10-ը Էջմիածնի և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի դեմ, իբր թե ի պաշտպանություն Տաճկան Կիլիկիոյ Աթոռի, մեր մտածումը գնում է դեպի մտաւոր անցեալը, մանաւանդ յետ առաջին համաշխարհային պատերազմի շրջանը, երբ քալ առ քալ զանգանում էր իրաւ եղբայրական համերաշխ գործակցութիւն Մ. Էջմիածնի և Տաճկան Կիլիկիոյ Աթոռների միջեւ:

2. Մշմարիտ է, թե հետաւոր անցեալում, երբեմն խանգարուել է այդ համերաշխութիւնը, եւ տագնապալի կացութիւններ են ստեղծուել ինչ-ինչ արտաքին պայմանների բերումով կամ երկու կողմերի որոշ հոգեւորականների անխորհուրդ ու յայտուն դիրքաւորումների հետեւանքով, սակայն այդ շրջանները կարճատեւ են եղել ու բնականոն յարաբերութիւնները վերականգնել են, կանոնական իրաւասութեանց սահմանների պահպանումով և ճանաչումով Մ. Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի վերին հեղինակութեան, իբրեւ Հնդհարական Հայրապետը համայն հայ Առաքելական Եկեղեցու:

3. Իբրեւ համերաշխութեան պատմական օրինակներ, յիշե՛ք միայն երեք իրողութիւններ:

17-րդ դարում էր, երբ Մարտի 10-ի Կիլիկեան Աթոռի յարաբերութիւնները վատթարացել էին, ու կատարում էին կանոնական անկարգութիւններ եւ իրաւասութեանց սահմանների խախտումներ, այլ խօսքով՝ անուշաւում էին հայ եկեղեցու կանոնական միութիւնը երաշխատող սկզբունքները: Բայց օրտաւ հայրապետները գիտակցելով վտանգը, 1656-ին հաճոյիպում են ունենում Երուսաղէմում, հայոց Պատրիարքութեան յարկի տակ, ողջագործում են իրրեւ եղբայրներ, վերականգնում են օրինական կարգն ու կանոնը իրենց Աթոռների յարաբերութեանց եւ իրաւասութեանց մէջ, եւ ապաւստով վերականգնում են համերաշխ մի գոյակիման եւ գործակցութիւն Երան միջեւ:

4. Իբրեւ յիշատակութեան արժանի համերաշխութեան պահ, ճշե՛նք նաեւ այստեղ մեծ Եղեռնի անաւոր ողբերգութիւնն յետոյ ստեղծուած ծանր կացութիւնը, երբ Կիլիկեան Աթոռը, յուսահատութեան անդունդին մօտեցած, իր թշուառ զաւակների հետ միասին գտնում էր անտէր ու անտուն փնակում: Այդ օրերին նոյնիսկ եղել են մտածողներ, որ այլեւս վերջ պէտք է տալ Կիլիկիա Աթոռի գոյութեանը, այն փոխադրելով Երուսաղէմ ու միացնելով տեղի հայոց Պատրիարքութեան Աթոռին: Սակայն այդ յուսահատական պահը շուտով յաղթահարուել էր, եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Տ.Տ. Գեղոր Ե. Ե. Հայրապետի հրամանով ու Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք Տ. Եղիշէ արքեպիսկոպոս Դուրեանի կարգադրութեամբ, յատուկ համաձայնագիր էր կնքուել 1928-ին, որով Երուսաղէմի Հայոց Աթոռի իրաւասութեանց ներքեւ գտնուող՝ Լիբանանի եւ Դամասկոսի թեմերը փոխանցուել են Կիլիկեան Աթոռի իրաւասութեան ներքեւ, որպէսզի այդպիսով տեղահան եղած Կիլիկիան Աթոռը, Կիլիկոսի եւ Հալեպի իր թեմերի հետ միասին, գոյատեւի ու պահպանի իր պատմական Աթոռի առաքելութիւնը հայ եկեղեցու կառուցում:

Անս մի պատմական քաջանկի օրինակ հոգեւէն համերաշխութեան եւ հայաշունչ եղբայրութեան:

5. Համերաշխութեան երրորդ պահ ենք նկատում Մ. Էջմիածնի գահակալ՝ երջանկալիշատակ Տ. Տ. Խորեն Ա. Մուրադբեկեանի մահուան տխուր օրերը, երբ Կիլիկիան Աթոռը իր ողջ միաբանութեամբ, ի գլուխ ունենալով իր ծերունազարդ Տ.Տ. Սահակ Կաթողիկոս Խաչապալեանին, արտառույց կերպով մասնակցել է հայ եկեղեցու մեծ սգին, որով մի անգամ եւս արտայայտուել է սիրայի ղեկաւորութիւնը Մ. Էջմիածնի ու Տաճկան Կիլիկիոյ Աթոռների միջեւ:

Անս մի հատուած Կիլիկեան Աթոռի «Հասկ» պաշտօնաթերթի խմբագրականին:

«Ծանօթանալիք էր Ապրիլ 11 թուականի Երուսաղէմի Ամենապատու Պատրիարքին հետագիւրը, որով կը գուժէր Հնդհարական Հայրապետի Տ. Տ. Խորեն Ա. Մ. Կաթողիկոսի դաւանաւոր մահը՝ արտի կարեւորի հետեւանքով:

Խիստ վշտալի եւ յուզիչ էր այն վայրկեանը, երբ Նորին Ս. Օծուր Տ. Սահակ Կաթողիկոսն լսեց Հնդհարական Հայրապետի մահուան բորը. քանի մը վայրկեան լուռ մնաց ան, գլուխը կայի եւ աչքերը փակ եւ ի վերջոյ, կարծես հարուածին պատճառած թմրութեան ուշաքննելով, ըսաւ. «Ես պատրաստ էի փոխան Անոր մեռելու, եկեղեցին Անոր պէտք ունէր, տակաւին երկրաւորաւոր էր արդարեւանք իմ տարիքին, Հայ ժողովուրդը շատ քան կը սպասէր Անոր քաղաքական կարողութիւններէն, յոր համակարգի մեկնում:

(Շար. էջ 15)

ՄԵԾԱՐԱՆԷՔ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆՆԵՐՈՒՆ

ՌԻՉԱՐԴ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ԻՐ ՄՕՐԻ ՏԻԿ. ՄԱՐԻ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ԵՒ ԿՆՈՋԷ՝ ՄԵՏԻՆ ԷՆՏ.

Յանուն Կատարողական Արուեստների Միւզիք Հոլ Սենթրի Տօրէի ժողովին խօսք՝ առաւ Ժողովի առնեալուել է լիւրջ Հոլ, վեր առնելով Ալեք Մանուկեանի դէմքը որպէս մարդասէր բարեբար: Ե. Հոլ ըսաւ, որ ՄԱՄԲՈ Հնդհար-Քիւնը եւ Մանուկեան Հիմնարկը Միւզիք Հոլին աւելի քան 150-000 տղարով օժան-

գակեցին, 1973ին անոր վերաբացումէն ի վեր, ինչ որ զանոնք զանց չինք բարձրագոյն նպաստամտոյց կազմակերպութիւններէն մէկը: Մանուկեանի գործի մարդի մէջ քաջագործութիւնը, ինչպէս իր անձնական իրագործութիւնները առասպելական են:

այսուհանդերձ, իր Հայրենակիցներուն կատարած թերեւս ամենին մեծ օժանդակութիւնը արդիւնքն են իր անսահման առատաձեռնութեան եւ ձեռնդրեալ ղեկավարութեան: Իր միջազգային օժանդակութիւնները անցած են 35 միլիոն տոլար գումարը:

«ՀԱՅՅԵՐԸ ԵՐԿԱՐ ԺԱՄԱՆԱԿ ԱՐՀԱՄԱՐՀԵՑԻՆԷ, ՀԻՄԱ ԱԼ ԸԱՏ ՈՒՇԸ ՄՆԱՑԻՆԷ»

«Հիւրիքիյէ» բերբին մէջ հարցազրոյց մը հրատարակուած է, որ կը վերաբերի Թուրքիոյ ծանօթագան Կիլիկի: Պատասխանողն է Քեմալ Պաշապալանով թուրք պաշտօնեայ մը, որ Ազգաբաշխ երկրագործական հիւրը աւարտելով իմեք, շրջան մը ապրած է Միացեալ Նահանգներ, ուր վարչական գիտելիքներու մէջ մասնագիտացած է: Պաշապալան որ քաջած է եւ ուր որ իմացած են Թուրքիա եւ Թուրք մեռելով՝ քոժգոհանքի նշաններով ծամածած են իրենց դէմքը, ինչ որ «ցոյց կուտայ թէ լաւ չեն ճանչցած այս երկիրն ու ժողովուրդը», եւ հետեւաբար պէտք եղած ձեռնով այ ցարդ չէ կատարուած ծառայութեան գործը: Այս քոյրին մէջ մեծ դիր մը ունիմ «ճանի հայերու եւ յոյներու կողմէ ժխտական բարոյաւորութիւնը արտասահմանի մէջ»:

Ստորեւ կուտամք «հայերու» իմկած քաժիմը. -

- Ուրեմն, այս առթիւ ես այրամ մը կ'ուզեի հարցնել ձեզի: Տարիներէ ի վեր գրեթէ աւելն տեղ եւ ամէն առթիւ Հայկական Հարց մըն է կը ցցուի մեր դէմ աւելն անաւանկալ պայմաններու տակ: Ուր որ երթաւք ըլլաւ, - «1915ին Թուրքիոյ մէջ շարքեցին» - ամբաստանութեան դէմ յանդիման կը գտնէր դուք

ձեզ: Հայկական բարոյութիւնը գրաւել է ամբողջ աշխարհի հանրաշխի կարծիքը եւ նախապաշարք թողոր: Մեքմէ Իմէ ըրինք կամ ի՞նչ կ'ընենք այդ ուղղութեամբ, Հայկական պնդումները ծխտելու համար եւ ցոյց տալու մեր իրաւացիութիւնը, տրամաբանական քաջատարութիւններով եւ օրուան պայմանները ամբողջ աշխարհի պարգիւով: Ուրկիստեւ, ցարդ կը տեսնենք որ ամէն տեղ այն հաստատուութիւնը գոյացած է, որ Հայերը կատարելապէս իրաւացի են իրենց այդ պնդումներուն մէջ:

- Նայեցէ՛ք որ քաջատարին: Իրաւունք ունիք ձեր այդ մատնահարումին մէջ, պատճառը այ չիտ պիտի պարզեն: Իսկապէս Հնդհարքեանի պարագայ մըն է այս կէտը: Հայերը երկար ժամանակէ ի վեր ու կազմակերպեալ աշխատանքներ մը յաւաք կը տանին այդ բարոյութիւնը, թէ ինչ-ինչ կարեւոր ծախսեր ընելով, եւ թէ գործը գիտակցելով, եւ թէ ըրած ենք ցարդ Հայկական Հարցին կապակցութեամբ եւ մեզի ուղղուած ամբաստանութիւններուն դէմ: Այդ, 1915ին փոխադարձաբար նիւֆական փաստեր ու մարդկային կորուստները պատճառներ են երկուստեք իրարու: Անոնք ըմբոստացի

են Պետութեան դէմ, Օսմանեան իշխանութիւններն այս կազմութեան արգելք հանդիսանալու համար շարք մը միջոցառումներու դիմել են: Իրեն հետեւանք այ, կողմերը զիրար կոտորել են անխնայ: Բայց ատէջ վերջ մենք ի՞նչ ըրինք: Տարիներ ամբողջ լուռ եւ անխօս գոցեցինք մեր թերանը հետեւին, կարեւորութիւն անգամ չուրիքը ըսածներուն, - ի՞նչ կ'ըլլայ որ, - ըսինք, - Թող երեքուստեք Հայ պրոսահ-կանին, իրենց վիշուրովու աշխարհը իրար անցնեն: Մենք անպիտան պետութիւն մըն ենք, պիտի ելլենք եւ այդ քանի մը Հայերու հետ պիտի չափուինք, անոնց ըսածներուն կարեւորութիւն պիտի տանք: Այսպէս խորհեցանք ու լուռ եւ անտարբեր մնացինք, մինչ այդ մարդիկն այլ իրենց անակէտը քոյանալալ աշխարհի պատմեցին, զանոնք համոզեցին, հաւատացուցին: Այսինքն, ատենին մենք կարեւորութիւն չուրիք վերջին երբ տակաւին պզտիկ էր ու չէր խորացած, հիմա այ արդէն բանը բանէն անցած է, տարածուած ու քաղցկեղ դարձած, որուն դիմաց դիմէ՛ք ոչինչ մնացած այլեւս ընելիք, երբ դու ետ ուղիք կուգանք: Ահա ամենին

(Շար. էջ 15)

ԼՈՐԻՏ ՊԱՅՐԸՆԻ ՆԱՄԱԿԱՆԻՆ

«Թերեւս դժուար է գտնել ազգի մը տարեգրութիւն, որ աւելի զերծ ըլլայ արատաւորող ոճիւրներէ, քան՝ Հայկերոսը, որոնց առաքինութիւնները խաղաղասիրութեան արգասիք են, իսկ արատները՝ բռնադատման հետեւանք։ Սակայն ինչ տեսակ ալ ըլլար անոնց ճակատագիրը, որ դառն եղած է, ինչպէս որ ալ ըլլայ ապագային, անոնց երկիրը յաւատարմաւ աշխարհի ամենահետաքրքրական երկիրներէն մէկն է, զերեւս անոնց լեզուն միայն աւելի խորունկ ու ստամոսիրութեան պահանջը կը դնէ՝ աւելի դրախտ դառնալու համար։ Այսպէս դրած է անգլիացի բանաստեղծ Ճորճ Պայրըն նախատեսուած Հայկերէն-անգլիերէն բերականութեան յատկաբանին համար։ Ասոնք յաւուր պատշաճի բուսած խոսքեր չէին։ Ասոնք Հայաստանի պատմական բախտով հետաքրքրուած, հայկե-

ԼՈՐԻՏ ՊԱՅՐԸՆ

րէն լեզուին մօտէն հաղորդակցած եւ զայն ուսումնասիրած անհատի մը խօսքերն էին, որոնք կը հաստատուին նաեւ անոր նամակներով եւ

(Շար. Էջ 15)

«ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՅ» ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԻ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

13 Օգոստոսի Հինգշաբթի օր Մարի Մանուկեան վարժարանին մէջ, աշակերտութեան, ուսուցչական կազմին եւ ծնողաց ներկայութեան տօնուեցաւ «Մայրերու Օրը»։ Առաւելապէս մայրերու ներկայութեան տեղի ունեցած այս աւանդական տօնախմբութեան բացման խօսքը կատարեց տիկ. Ռոսա Պայեանը, ուր անդրադարձաւ օրուան նշանակութեան եւ զայն հաստատութեան անունով իրը յարգանք ձօնեց Հայ մայրերուն։

Իր խօսքերուն յաջորդեց նախապատրաստական շրջանի աշակերտութեան կողմէ ներկայացուցած «Մտախօս Միհրանի»-ը դրամաբանութիւնը, հայերէնով։ Ապա, մանկապարտեզի աշակերտութիւնը խմբական երգեցողութեամբ մայրերուն նուիրուած երգով

մը բերաւ իր մանակցութիւնը, նշանակալից բովանդակութեամբ։ Նոյնպէս, չորրորդ դասարանի աշակերտութիւնը եւս ունեցաւ թատերական ներկայացում մը, բնագործութիւնը յատկապէս պատրաստուած իրենց վարժուհիին կողմէ։

Մանակցութեամբ բանաստեղծ եւ երգչուհի Ռոսա Ելանկեզեանի նախակրթարանի աշակերտութիւնը խմբեղ ունեցաւ։

Իսկ Հինգերորդ դասարանի երկու աշակերտուհի, «Մայրերու Օրը» զովորեղ ինքնագիր ուղերձներ կարդացին։

Երկրորդ եւ երրորդ դասարանիները, երգերով եւ արտաստեղծութիւններով բերին իրենց մանակցութիւնը, որմէ յետոյ, նախակրթարանի բաժ-

նի տնօրէն՝ Պր. Գեորգ Մարաշեան ելոյթ ունեցաւ օրուան հանդիսութեան առիթով։

Ու վերջապէս, ինչպէս սովորութիւն է, այս տարուամայր նշանակուեցաւ, ընտրական արարողութենէ մը յետոյ, տիկ. Աննա Արթինեանը։ Այս ընտրութիւնը առիթ տուաւ որ եօթներորդ դասարանի աշակերտութիւնը անոր ի պատիւ յարգանքի խօսքեր ըսեն։

Հանդիսութիւնը ներկայեցող խանդավառեց եւ յուզեց, մասնաւորապէս անով որ այս նոյն օրուայ մէջ Մայր Հայրենիքի երախաները նոյն յարգանքը կը մատուցանէին իրենց մայրերուն հանդէպ։

Ուրիշ նորութիւն մը, մայրերը եւս իրենց կարգին թատերական գեղեցիկ ներկայացում մը տուին ի նուիրում իրենց զաւակներուն։

ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻՆ ԾԱԳՈՒԿՐԸ ԱՐՄԵՆԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԵՒ ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ

ՀԱՅԿԱԾԵՆ ՈՒՊՈՒՆԵԱՆ

ՋԻՒԱՆՏԱՆ ԱՐՄԵՆԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Այս կերպով ուրեմն՝ Հայ կեանքը կը քաղաքականացուի ու ապօրոսեաններով առաջին քայլերը կ'առնուին քաղաքական հոսանքի մը կազմութեան, որուն հետեւողները պիտի դառնային Արմենական ազգային ազատագրական առաքին կուսակցութեան հիմնադիրները, զաղապարախօսները եւ մարտիկները։

Վանի մէջ երիտասարդութիւն ու ժողովուրդ տեղի մէջ էին։ Ազատագրական գործունէութիւնը կը խանդավառէր ու կը յուսադրէր բոլորը։ Լսարան ու հրապարակային բանախօսութիւններ, դասախօսութիւններ ժողովուրդային խաւերը, մասնադրարարնոր սերունդը կը լուսարանէին հայութեան համար կեն-

սական հարցերու շուրջ։ Քաղաքական դատարարական աշխատանք էր, որ կը կատարէր որպէս պատրաստութիւն սպիմանալու զապագայական պայքարին։ Պարտէզներու մէջ կազմակերպուած մեծ հանդիսութիւններ, նուիրուած ազգային տօներն եւ պատմական թուականներու յիշատակումն, խանդավառութեան ու ներշնչումի աղբիւրներ կը դառնային։

Անշուշտ այս բոլորը կը վրդովէին թուրք իշխանութիւնը, եւ Ուրիմեանի ու Փորթուզեանի Վանէն հետաքրքրուած առաջին քայլը եղաւ, սահմանափակելու հայուն ծաւալող հայրենասիրական զգացումները եւ ձեռնարկները։

Ուրիմեանի ու Փորթուզեանի Վանէն քաղաքները, անոր, կառավարութիւնը փակեց Ուրիմեանի Վարզի տը պարսնը եւ Փորթուզեանի կեդրոնական վարժարանը, տարելընդը աւարտելէն առաջ։

Այս բոլորին վրայ կ'աւելնային թրքական անողորմ ճնշումները, կամայական, անմարդկային հալածանքները, անարդարութիւնը, ձերբակալութիւնները, որոնք ծանր արուածներ եղան լուսաւոր իտալիներով ստեղծուած երիտասարդութեան ու յառաջդիմական շրջանակին համար։ Բայց անոնք չյուսահատե-

ցան։ Ընդհակառակը առաւել հաստատակամութեամբ ու զօճողութիւններով ընդարձակեցին իրենց գործունէութիւնը, այս անգամ կարապետ Նաթանեանի, Սկրտիչ Աւետիսեանի, Փ. Թէրլէմէզեանի, Գրիգոր Շիկահերի եւ ուրիշներու գործօն ղեկավարութեամբ։ Ծարժումը հետեւեց անոր անհաղթելու, անոր համակիրները եւ յարողները բազմապատուեցան։ Անոնք հասունեցան, տիրական ոյժ դարձան եւ ճանչցուեցան որպէս կազմակերպուած հոսանք։ Ուրիմեանի ու Փորթուզեանի աշակերտները նըւիրուեցան իրենց ուսուցիչներուն սկսած առաքելութեան։ Անոնք ոչ միայն ըստանձնեցին անգլուկ մտացածր կրթական գործը ղեկավարելու պարտականութիւնը, այլեւ եղան քաղաքիները ազատագրութեան գաղափարներուն տարածումին։

Ուրիմեան վերադարձաւ Կ. Պոլիս, հոն շարունակելու իր գործունէութիւնը, իսկ Փորթուզեան կարճ շրջան մը Պոլիս մնալ վերջ գնաց Մարտիկա, ուր Օգոստոս 1-ին, 1885-ին հիմնեց հայոց ազատութեան գաղափարախօս առաջին թերթը՝ «Արմենիա»։ «Արմենիա»ն հանդիսացաւ թուրքիոյ բռնատիրական վարչապետ արարները բողազեցող, Հայ ժողովուրդին բողոք բանաձեւող եւ անոր

իրաւունքները պահանջող Հայ հայրենասէրին ձայնը։

Միւրոյի Փորթուզեան «Արմենիա»-ի միջոցաւ կը հետապնդէր Թրքահայաստանի մէջ վարչական բարենորոգութիւններու ծրագիրը, Հայ ժողովուրդին ազատութիւն ինքզինք կառավարելու իրաւունքը։ Այս նպատակներուն իրագործման համար՝ ան կը թելադրէր զիմէ բոլոր յարմար ու անհրաժեշտ միջոցներուն։ Մասնաւոր կը ջատագովէր ներքին ոյժ գոյացնելու անհրաժեշտութիւնը, ազատութեան տիրանալու համար։ «Արմենիա»ն կը հրատարակէր ողբալի վիճակը զաւանդուած հայրենասիրական բուռն զգացումները ժողովուրդին մէջ, ազատագրական պայքարի գաղափարն ու շնչը կենսունակ պահելու համար։

Թուրք իշխանութիւնը չուշացաւ «Արմենիա»-յի թուրքա մուտքը արգելելու, առաջն յաջողութեան սակայն։ Թերթը բազմամտեակ զապաւիր կերպով մասնաւոր Պարսկաստանի ճամբով կ'անոնաւորարար կը մտնէր Թրքահայ զաւակներու ու կը տարածուէր Փորթուզեանի, Ուրիմեանի աշակերտներու միջոցով։ Ան որպէս հետեւեց դրուած արգելքներուն՝ առաւել հետաքրքրութեամբ, կիրքով կը կարդացուէր, ձեռք ձեռք խլուելով եւ ստեղծելով համակիրներու ընդարձակ շրջանակ մը, խանդավառ անոր լուրը ու իրատես խմբագրականներով։

Այս շարժումը աւելի արգիւնաւոր, աւելի գործօն դարձնելու համար ծրագրուեցաւ տալ անոր կազմակերպւած գոյութիւն, իր ուրոյն ծրագրով, նպատակներով եւ

անոնց իրագործման համար՝ միջոցներու ընտրութեամբ ու անդամակցութեան կարգապահական դրութեամբ։ Եւ որովհետեւ «Արմենիա»-յի շուրջ հաւաքուած, անոր խմբագրականներուն հայեցակէտով առաջնորդուող ու անոր գաղափարները ժողովուրդին մէջ տարածողներ, քաղաքացիներ էին ստեղծուած կազմակերպութեան անդամները, շարժումը կոչուեցաւ Արմենակա։ Այս կերպով ծնունդ կ'առնէր առաջին Հայ քաղաքական, ազատագրական կուսակցութիւնը։ Անոր անդամները արդէն ցանուած էին սերմով Վասպուրականի մէջ, հետեւաբար շուտով ան կը տարածուէր եւ կը դառնար տիրական կազմակերպուած ոյժը արեւմտահայաստանի ծայրագոյն զաւանդներուն մէջ, յետոյ անցնելու համար Պարսկաստան, Կիլիկիա ու Պաքստաններ։ Ու երբ ահաւոր Հարութեւնը ինչաւ 1896-ի կոտորածով մեր ժողովուրդը պատուհասեց, արմենականները գիմակալեցին զայն, Հայ ազատագրական պայքարի պատմութեան մէջ արձանագրելով ամենամիջոցաւ իր ճիշտութեամբ, որքան ալ միւս հոսանքները ճիշտացած գաղափարութեամբ մը անձնատուր ըլլային իրենց համեստ բաժիններով մեծ պատմութիւններ յօրինելու։

ԵԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ 6

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՈՒ ՑԱԽԵՐ

ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ ՀԵՏ

Գրեց ՏՈՒԹ. ՆՈՒՊԱՐ ՊԵՂՊԵՐՆԱՆ

Ափիւղեք մէջ ամէն տեղ չէ, բայց տեղ տեղ յաճախ կը պատահի որ, զանազան հասարակութիւններ առիթով քով քովի կուգան Հայեր, որոնք իրարու հետ Հայերէն չեն խօսիր. կը խօսին իրենց նախնական կամ գիտցած լեզուով. աստիճանն ունեն չեն Հայերէն գիտեն, բայց իրենց մայրենին լեզուով արտայայտուելուն մէջ անհասկնալի են անարդարանալի վարկաբեկում կը տեսնեն. ստորագրութեան թարգմանիչ տառապագոյնք են անոնք, որոնք կրնան զարգացած լլլալ կամ ոչ. անտոյճմէ որդիներ չեն խօսիր Հայերէն, որովհետեւ չեն սորված իրենց մայրենի լեզուն. այդ անցնացառութեան Համար, կան որ իրենք զիրենք մեղադար կը զգան, խղճի խայթ կ'ունենան, կան այլ որդիներ որ հոգ չեն ընել երբեք:

Վերոյիշեալ երկու դասակարգերուն պատկանող Հայերէն Հանդիպումները կրնան պատահական լլլալ, կրնան որոշ պարբերականութեամբ այլ տեղի ունենալ, եթէ օրինակ ժողովակիցներ են անոնք:

Դժբախտութիւնն այն է որ, այդ Հանդիպումներն Հայերէն լեզուն յաղթական դուրս չի գար, քանի որ իր մայրենի լեզուն արհամարհող կը լեզուն չգիտցողին դիտողութիւն ընելու կարիք չի զգար, մեղադար չի գտնող զայն, քանի որ չանցնող չի նկատել ինքզինք, Հայերէն լեզուի դրամատիկութիւն կամովին հրաժարած լլլալով:

Արտասահմանի մէջ անհրաժեշտ կերպով ունենալու ենք երկու-երեք լեզուններու քաջածանօթ ղեկավարներ, որոնք իրենց մայրենի լեզուով արտայայտուելու ազգային հպարտութեամբ կ'ապրին, դատաւոր կենդանի վկանները թէ՛ մարդիկ, առանց բացահայտելու մարմնութեամբ օժտուած լլլալով Հանդերձ, կրնան իրենց բնակութիւնն Հաստատած երկրին լեզուն սորվելէ զատ, իրենց մայրենի լեզուն այլ, նոյնիսկ երրորդ լեզու մըն այլ ըստ թափախանի գիտելու:

Լափախանան ճշմարտութիւնն պիտի ըլլար յայտնելը թէ՛ Հայերէն չգիտցող կամ Հայերէն լաւ չգիտցող ուսուցիչը, ղեկավարը զիրքի վրայ լլլալ կամ ոչ, անշուշտ պիտի չկրնար, եթէ նոյնիսկ անկեղծօրէն փափաքէր, Հայերէն սորվեցնել իր շուրջիներուն. ան Հաւանաբար պիտի չկըրնար, գոնէ անհրաժեշտ ջերմութեամբ պիտի չյարդրէր Հայերէնի աչքը արթնցնել, իրենց մայրենի լեզուով չապրող զգրականներուն մօտ: Այդ պատճառներով այ՝ անիկա ուղղակի կամ անուղղակի, բացօթի կերպով կամ թաքնասացութիւններով ընդունեն պիտի գտնէր Հայերէնին ու-

սուցումին միմիայն յարաբերակից կարեւորութիւնը, անաւելարար անշուշտ նորահաս սերունդներուն մօտ:

Մենք դատապարտելի կը գտնենք այդ կեցուածքը, եթէ ասիկա իրեն վերջնական դիրքաւորում որդեգրուած լլլալ:

Մեզի Համար՝ լեզուն անհրաժեշտ պայման է, Հայ մնալ կարենալու Համար: Աւելին՝ այս անհրաժեշտ պայմանը կրնայ նոյնիսկ բաւարար չլլալ, եթէ օրինակ Հայերէն գիտցողն ու խօսողը բոլորովին դատարկութեամբ մնան ազգային ոգին: Ազգային ոգիով ստեղծուած Հայը, որ Հայերէն չէ սորված, կրնայ իր ոգին մղումով լեզուին անիկա խարխիլի կարեւորութիւնը զգալ:

Ահա երկու արժեքաւոր բաներ, զորս մտահան ընելու չենք երբեք - ամփոխարինելի կարեւորութիւն: Որեւէ Հայ կատարելուն չենք տեսնել այս արտայայտութեանը մէջ. ընդհակառակը, կ'ընդունինք որ՝ կան կարեւորութիւններ որոնք անփոխարինելի չեն, այլ Հային փոխարինելի են. լեզուն անոնցմէ չէ, ամէն պարագայի տակ. Թող ոչ որ ուրիշները են ինքզինք չիտարէ այդ անուշութեամբ:

Ի՞նչ պէտք է ընել, ուրեմն, տիրող անբաղաւի կացութեան ըստ կարեւորին վերջ տալու առաջարկութեամբ:

Պէտք է խօսքէն դործի անցնել անմիջապէս:

Կարգ մը Հայահոծ գաղութներ կը գտնուին քաղաքակիրթ երկրներու մէջ, որոնք ժողովուրդները բացառիկ կարեւորութիւն կ'ընծայեն խորհրդակցական են վիճաբանական ժողովներուն, ասուելիսներուն, դասախօսութեան շարքերուն: Կայ բառ որ՝ symposium, որ կը նշանակէ հաւաքոյթ՝ կարգ մը նիւթերու շուրջ վիճաբանելու Համար: Այս բառը առիթնող ազդեցութիւն ունի երկսեռ երիտասարդութեան վրայ: Պէտք է բացմայաւելել այդպիսի խորհրդակցութիւններու գոտիները: Ասորը, սակայն, կազմակերպելու են խիստ անբարդութեամբ Հիմնելու վրայ: Այլ խօսքով՝ ներկաները պէտք է զիրար համոզելու Համար ժամանակ տեսնեն. Հրաժարական պահանջ է որ՝ Հայ լեզուի ջանասարդներն ու պաշտպանները տարձառողն միանան, որոնք տաք չեն, երբեք չեն տաք եղած չեն, այլ լեւ տաք չեն. իրենց մայրենի լեզուն սորվելու ուղղուած թեման: Ըսել չենք ուզեր որ՝ բռնի Հայերէն պիտի սորվեցնենք. բռնի ոչինչ կարելի է սորվեցնել, բայց՝ կ'ուզեմ սորվել, կ'ուզեմ մի սորվիրի՝ զաղ մտայնութեամբ այլ աշխատանքի ձեռնարկելու չէ

երբեք:

Մեզի Համար՝ այդ Հաւաքոյթները խորքին մէջ ըլլալու են ժամադրութիւններ, բայց ժամադրութիւններ՝ ո՛չ թէ իրարու հետ, այլ Հայերէն լեզուի հետ: Եթէ դուք ժամադրութիւն ունիք անձի մը հետ զոր չէք սիրեր, հաւանական է որ ձեր Հանդիպումը ձախող անցնի: Եթէ կը ժամադրուիք մէկու մը հետ զոր կը սիրէք, կարգ մը անհանդի բողոքութիւններ անցած յոսի ազդեցութիւն չեն թողուր, լաւ տրամադրութիւնները չեն խանգարեր:

Հոս մեզ հետաքրքրող պարագային, սակայն, ժամադրութիւն պիտի տանք բանի մը հետ, զոր հրաւիրեալները ընդհանրապէս չեն ճանչնար սիրելու Համար, պէտք է ճանչնալ, քայքայուած է մարդկութեան մեծագոյն իմաստասերներէն Մոնթեսքիոն: Հետեւաբար, Հայերէն լեզուի պաշտպաններուն զօժարելու առաքելութիւնը պիտի կայանայ ճանչնալ տալուն, սիրել տալուն մէջ. ճանչնելու են սիրելներու գիտելով, պէտք է անշուշտ մեծ գոհորդութիւններու յանձնառու ըլլանք. հոս այլ նիւթական մեծ կարիք կայ: Այս կենսական հաւաքոյթները կոչուած պիտի ըլլան լրացնելու Հայ մարմարաններուն. ընել չկրցածը: Ամէն Հայ ամէն տարբէր դրացի չենք կրնար դրել, բայց ամէն Հայ անխտրաբար կրնայ ինքզինք կապուած զգալ իրեն Հայերէն լեզու պարգեւող շարժումին:

Ո՞ր հաստատութիւնները մտածելու են այս մասին: Բոլորն այ: Արդէն այնքան ուշ մտածած ենք որ հիմակ այ ո՞վ պիտի ընէ ո՞վ պիտի չընէ մարմարակերպ ժամապահառ ըլլալու չենք:

Ըսինք, կը կրինենք. մենք ժամապահառութեան չէ որ կ'անկարելենք, այլ ժամադրութիւն կը ջատագործենք, այն հասկացողութեամբ որ՝ այս ժամադրութիւնը ժամապահառութիւն պիտի չլլայ եւ եթէ նոյնիսկ մարդերու միջին պիտի ըլլայ, անխուսափելիօրէն պիտի յանգի Հայերէն լեզուին:

Եւ հաւատացէ՛ք, հոս այլ առաջին քայլն է ամենին դժուարը: Այնուհետեւ, Հայերէն լեզուն, սքանչելի եւ կատարանալ լեզու, ինքզինք պիտի կրնայ սիրեցնել՝ ճանաչումի ճանապարհով: Եւ եթէ Հայերէն չգիտցողները սորվին իրենց ղեկավարներին այլուրեք, կարգույք, գործը, խօսիլը, լեզուն Համար կարելի ու հաճեն պիտի ըլլայ լաւ դաս մը տալ այն սնախառ Հայերէն, որոնք իրենց գիտցած Հայերէնով արտայայտուելու անպատիժ կերպով ամօթ կը նկատեն:

ՀՐԱԽԻՐԱԳԻՐ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան («Միութիւն») Կեդրոնական Վարչական Ժողովը այսօր կը հրապարակէ Միութեան բոլոր իրաւասու անդամները ներկայ գտնուելու 74րդ Ընդհանուր Ժողովին, որ պիտի գումարուի ԾԱԲԱԹ, ՆՈՅՄԵՐԲԵՐ 14, 1987, առաւօտեան ժամը 10ին, Westin Hotel-ի մէջ, 909 N. Michigan Avenue, Chicago, Illinois 60611, U.S.A.

Ներկայ 74րդ Ընդհանուր Ժողովին համար տրուած միակ հրապարագին է: Կը խնդրենք հետեւաբար Միութեան իրաւասու անդամներէն, որ անճապախ Ժողովին ներկայ ըլլան վերոյիշեալ թուականին եւ վայրին եւ կամ անճապախ ուղը մինչեւ Հոկտեմբեր 15, 1987 իրենց փոխանորդագրերը յանձնեն Հ.Բ.Ը. Միութեան Կեդր. Վարչ. Ժողովի Ատենապայտին հետեւեալ հասցեին.-

Armenian General Benevolent Union
Central Board of Directors
585 Saddle River Road
Saddle Brook, NJ 07662, U.S.A.

ՕՐԱԿԱՐԳ.

1. Ներկայացում եւ վաւերացում 1986 տարեշրջանի ընդհանուր տեղեկագրի:
 2. Ներկայացում եւ վաւերացում 1986 տարեշրջանի ընդհանուր հաշուետուութեան:
 3. Մասնակի ընտրութիւն Կեդրոնական Վարչական Ժողովի:
 4. Մասնակի ընտրութիւն Հաշուեքննիչ Յանձնախումբի:
 5. Առաջարկներ եւ թեկադրութիւններ:
 6. Գնահատանքի բանաձեւեր:
- Ի ԳԻՄԱՅ ԿԵՂՐ. ՎԱՐՉ. ԺՈՂՈՎԻ
Պ. ՍԵՐԱՊԿԵԱՆ Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Ատենապայտ Ատենապետ
Յուլիս 15, 1987
Սեւ Պրոք, Ն.Ճ.

ԵՐԿՐԱԳՈՒՆՏԻ ԲՆԱԿԱԶՈՒԹԵԱՆ
ԱՆԶՈՒՍՊ ԱՃԸ

Յամի 1987, Յուլիսի 11ի առաւօտեան Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութիւնը անպասելի հաղորդում մը տալով իր մամուլը, զոր կը պատկերաստուէր հեռատեսիլի կայաններէն, եւ ծայրնափնէն:

Նոյն առաւօտ երկրագունտի հինգ միլիոնէն քան մամուլ կը մեկնարկէր ինքն իրիառորդ մամուլ կամ ծնունդն էր:

Ո՞րք լուրը կը մեկնարկէր վերապահութեամբ, իսկ այլ մտածողիչ եղբորներին մը կը համարէին: Զեռնաստ մարմինները փնակազորութիւններ կը հրատարակէին որոնցմէ մոլորշիներ կուտան մամուլի կերպով:

Երբ այսօր իսկ Ափրիկեան յետամնաց երկրներու մէջ յաճախ լը տեսնենք բիրաւոր մամուլներ տակաւար, կ'ախփի երեւոյթով բաւմնելի պատկերներ. Բեմիա իւրաքանչիւր ընտանիք վեց կամ ուրը գաւակներով: Ապագայի հեռավար անբացատրելի կը մնայ, պարագայէ մարդակեր պարսիկ դառնալ:

Իսկ Բալթիկի միջին երկրներու մէջ ծնունդները յաճախ այլ մտածողիչ եղբորներին մը կը համարէին: Զեռնաստ մարմինները փնակազորութիւններ կը հրատարակէին որոնցմէ մոլորշիներ կուտան մամուլի կերպով:

Ամէն վայրկեան համաշխարհի մէջ շուրջ 150 ծնունդ 350-000, ունեց հաշուով 220-000. իսկ տարեկան 80 միլիոն: 1800 թուականին երկրագունդը կը հաշուէր մէկ միլիոն - 1900-ին երկու միլիոն - 1960-ին երեք միլիոն - 1974-ին՝ չորս միլիոն եւ 1987-ին հինգ միլիոն, 21րդ դարասկիզբին արդէն վեց միլիոն: մինչ 2080-ին ՏԱՍԸ ՄԻԼԻՈՆ:

Զ. ՄԱՐԵԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ԽԱՆՋԵԱՆԻ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԱԼՊՈՄ

«Իմ ժողովրդի պատմութիւնը եւ ինքի՛մ ժողովուրդը՝ դարձան իմ գլխաւոր հերոսները, ու երեւի պատահական չէ, հայ նկարիչ լինել ինքնին նշանակում է պատկանել մի ժողովրդի ու երկրի, որոնք երեքհազարամեայ պատմութիւն ունեն, եւ այդ պատմութիւնը լի է հողեւոր մեծութեամբ, ողբերգութիւններով ու յաղթանակներով: Հայաստանը եւ Հայերը անցնելով դարերի միջով, հասան 20-րդ դարին, պահպանեցին իրենց լեզուն, իրենց մշակույթը: Եւ ցանկանում եմ խօսել այդ ա-

ռանձնայատուկ ճակատագրի մասին, լինել ժառանգորդն այդ ճակատագրի...»: Այսպէս կրթիչ Մոսկուայի հեռա-տեսիվէն 1984 Սեպտեմբերին նկարիչ Գրիգոր Խանջեան: Վերջերս Մոսկուայի «Սովետական նկարիչ» հրատարակչականը լոյս ընծայած է արուեստագէտին գործերուն նուիրուած ալպոմ մը, զոր պատրաստած են Ն. Ստեփանեան եւ Բ. Զուբարով: Գ. Խանջեանի առաջին լուրջ նր-ւածումը 1959-ին Խ. Արով-հանի «Վերք Հայաստանի» վէպին նկարազարդումներն էին, իսկ երկրորդը 1969-ին ցուցադրուած Պ. Սեւակի «Անյուշի Զանգակատուն» պոէմի նկարազարդումները, որոնց համար արժանացած էր պետական մրցանակի: Իսկ 1981-ին Երեւանի նկարչինե-րու Տունը ցուցադրուած, կոպլէնի համար պատրաստ-ւած «Վարդանանք» եւ «Հայոց ալբոմներ» գործերը բացա-ռիկ յաջողութիւն ունեցան: Հրատարակուած ալպոմին մէջ էլ առ էլ կը բացայայտուի Խանջեանի արուեստին նըր-րութիւններն ու զաղտնիքնե-րը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԿԱԳԵՄԱԿԱՆ ԵՐԳՁԱՆՈՒՄԲԸ ՄԻԱՅՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ ԿԸ ՄԵԿՆԻ

Հայաստանի պետական ա-կադեմիական երգչախումբը կը պատրաստուի Սեպտեմբերին Միացեալ Նահանգներ մեկնե-լու: Խումբը համերգներով հանդէս կու գայ կարգ մը քա-ղաքներու մէջ: Այս առթիւ «Արմէնփրէս»-ի թղթակիցը հանդիպում մը ունեցած է խումբին ղեկավար Յովհան-նէս Չէքիբեանի, «Երեւունի» հրատարակչութեան նախա-գահ Վարդերես Գարակէօզեանի, դաշնակահար Շահան Արծրունիի եւ Հ.Բ.Լ.Մ.ի Կեղըր Վարչութեան փոխ-նա-խագահ Նուհի Լուիզ Սիմոնի հետ:

Յովհաննէս Չէքիբեանը ը-սած է, թէ «Երեւունի» հրա-տարակչութեան նախաձեռ-նութեամբ կազմակերպուած այս շրջապտույտին համար խումբը պատրաստած է փեց յայտագիրներ, որոնք կը բո-լանդակեն հայ եւ եւրոպացի դասական ու արդի երգահան-ներու գործեր: Համերգներու

ընթացքին երգչախումբը կը մեկնարարէ Կարա Մուրզա-յէն, Նեմայեանէն, Կոմիտա-սէն, Չուխաճեանէն, Սահա-ռունիէն, Յովհաննիսեանէն, ինչպէս նաեւ Վերտիէն, Ռոս-սինիէն, Կուլեռլէն, Յորէկէն, Պախէն, Վրիպալտէն եւ Հեն-տրլէն գործեր եւ օֆերայի հատուածներ: Խումբին կ'ըն-կերանան մեներգիչներ Գե-ղամ Գրիգորեան, Ռայիսա Շիրինեան, Վալէրի Յարու-թիւնեան, Յասմիկ Պապեան, Ալբեր Սաչատրեան, Նինա Յակոբեան, Յովհաննէս Բա-տաշեան:

Շահան Արծրունի նշած է, թէ երգչախումբի այցելու-թեան առթիւ մտածուած է ա-նակնակ մը պատրաստել տեղւոյն ուկրաիններուն հա-մար: Իմումն եղած է ամերի-կացի երգահան Նէո Ռոբու-մի, որպէսզի երգ մը յօրինէ Հայաստանի երգչախումբին համար: Երգահանը մանրա-կրկիտ ուսումնասիրած է

Նահապետ Քուչակի տաղերը (անգլերէն թարգմանու-թեամբ), ապրիլ միջոցով ծանօթացած է երգչախումբի մեկնաբանութիւններուն եւ գացած Հալաբեան կողմինը՝ աշխատելու: Վերադարձին հետը բերած է «Հայկական սիրոյ երգեր» շարք, բաղկա-ցած հինգ երգերէ: Խնդրուած է չորս երգեր, սակայն երգա-հանը բաժն է: «Հինգերորդը գրեցի, որովհետեւ չէի կրնար չգրել»: Նահապետ Քուչակ իմ մէջ ալ շատ սէրեր արթնցուց-թող այդ մէկն ալ իմ նուէրը ըլլայ այս ձեռնարկի կազմա-կերպողներուն»: Լուիզ Սիմոն չեշտած է. «Հայկական սիրոյ երգերը» մեր նուէրն է Հայաս-տանի պետական երգչախում-բին: Վարդերես Գարակէօզեան դիտել տուած է, թէ երգչախում-բին ելոյթները կը սկսին Լոս Անճըրէսէն, ուր տեղի կ'ունենայ փեց համերգ՝ ապա՝ Նիւ Եորք, Ֆրիստեյֆիլա, Պոսթըրն եւ Սան Ֆրանսիսքո:

ՀԱՊԳԷՏՆԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՄԲ

Երեւանի հաստոցանորմալ գործատան տարածքին մէջ երկու հարուստ հին դամբա-րաններու յայտնաբերումը հաստատեց այն ենթադրու-թիւնը, թէ Երեւանի հին ամ-րոցին զուգընթաց գերեզմա-նատուն գոյութիւն ունեցած է: Նման յայտնաբերումներ կատարուած են նաեւ այլ շր-

ջաններու մէջ: Վերջերս Մադ-կունք գիւղին մէջ հողային աշխատանքներու ընթացքին աւերուած էր երկաթի դարուն պատկանող հարուստ դամբա-րան մը, որու մէջ մասը մի-այն կարելի եղած էր փրկել: Գտնուած այս նիւթերով կը հարստանան Երեւանի թան-գարանի հաւաքածոները:

ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Բիւրականէն հայ աստղա-դէտ Ն. Մելիքեան ու գործըն-կերը՝ Մ. Տէլլա Վալէ, Իտա-լիոյ Փատովա քաղաքի աստ-ղագիտարանէն, Օրիոն միգա-մածութեան շրջանէն նոր բը-րնկող եօթը աստղ յայտնա-բերած են: Համատեղ դիտար-կումները կատարուած են Բիւրականի մէջ: Անոնք գոր-ծադրուած են աշխատանքի նոր մեթոտներ, որոնք մշակ-ւած են գիտական այդ կեդ-րոնին մէջ: Բիւրականի փոխ

տնօրէն Հայկ Յարութեանն ըսած է, թէ ներկայիս արտա-սահմանեան շատ մը երկիրնե-րու հետ գիտական յաջող հա-մագործակցութիւն կը կա-տարուի: Այս համագործակ-ցութեան արդիւնք են պուլ-կար, Փրանսացի, հունգար, գերման, զուիցերացի, ամե-րիկացի, անգլիացի եւ այլ եր-կիրներու մասնագէտներու հետ կատարուած աշխատանք-ները:

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ

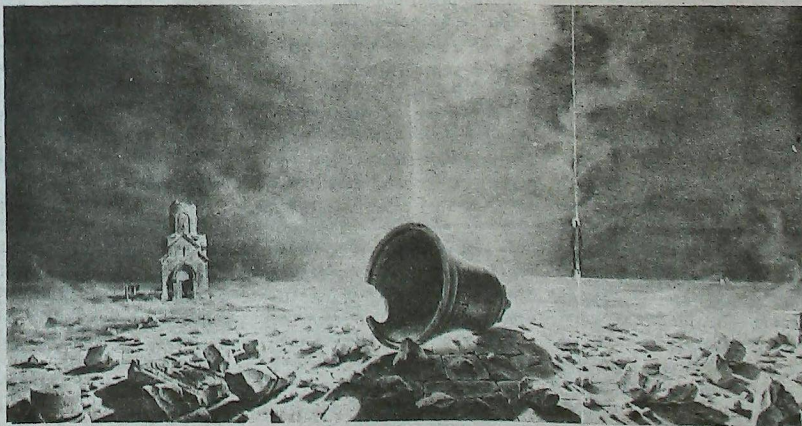
Հայ եւ ռուս ժողովուրդնե-րու կապերը կը սկսին ժԱ. դարուն: Այս կապերու նուիր-ւած թանգարան մը բացուած է Արովեանի մէջ, հինգ տարի առաջ: Կարճ ժամանակի մէջ թանգարանը հարստացած է գանազան նուէրներով: Հոն

պարբերաբար կը կազմա-կերպուին ցուցահանդէսներ, դասախօսութիւններ, ինչպէս Պուշկինի ու Ջարենցիի նուիր-ւած ցուցահանդէսները: Թանգարանը կ'օգնէ տակաւին ինքնուստ ստեղծագործողնե-րու:

«ԵԼԵԳԻԱ»

«ՈՒԶՈՒՄ ԵՄ, ՈՐ ԻՆՁ ՀԱՍԿԱՆԱՆ ԲՈԼՈՐԸ»

«ՈՒՔՎԻԵՄ - 1915»

ՎԱԼԵՆՏԻՆ ՊՈՂՊՈՐՈԿՈՎ

Մուտել է 1924 թուականին երե-ւանում: 1940 թուականին ընդուն-ւել է Հայֆիմ կրթատու դեմո-կրպ նկարիչ-մուլտիպլիկատոր:

1959 թուականից ՍՍՀՄ Նկարի-չների միութեան անդամ է: Իր աշ-խատանքային երկար տարիների ընթացքում նա բեմադրել է մի շարք մուլտիպլիկացիաներ եւ անկի-կային ֆիլմեր: Հանդէս է եկել նաեւ որպէս նկարիչ մի շարք գե-ղարուեստական ֆիլմերում:

Գեղանկարչութեամբ սկսել է զբաղուել 1974 թուականից:

ԱՐԺԷԲԱԿՈՐ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՆԻԻԹԵՐ՝ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՅԱԿՈԲ ՀԱՄԱՐԿԵԱՆ

Արտաշէս Հ. Գարտաշեանի
Բ. գիրքէն է, 796 էջ, իւրաքան-
չիւր էջ զոգչ սիւնակներով,
տպուած Վենետիկ, Միխիթար-
եան տպարանին մէջ, 1983-
ին:

Գիրքը ունի հինգ բաժիններ
հետեւեալ բովանդակու-
թեամբ:

Առաջինը - Պատմական ակ-
նարկ մը եգիպտահայ գաղու-
թին մասին:

Երկրորդը - Մեջլուսեան
շրջանը:

Երրորդը - Եգիպտահայ
գաղութի բարեփոխումները, Գա-
հրէի հայ համայնքի կալ-
ածները, Եգիպտոսի Հայ Կա-
թոլիկ համայնքը, Եգիպտոս-
ի Հայ Աւետարանական հա-
մայնքը:

Չորրորդը - Եգիպտոսի պե-
տական կրթական առաքելու-
թեան հայ ուսանողները եւ
պետական հայ պաշտօնատա-
րները:

Հինգերորդը - Ազգային
փառաբանները, Եգիպտոսի
Ամիրայի կտակով կառուց-
ւած նոր հոգեմաս, զգալա-
տան, հիւանդանոցի եւ վար-
ժարանի հիմնադրութեան
սկսեալ (1828-ին):

Եւ մինչ առաջին եւ երկ-
րորդ բաժինները կը զբաւեն
14 էջեր իւրաքանչիւրը, եր-
րորդը՝ 195 էջ, չորրորդը՝ 92,
հինգերորդը՝ 530 էջերու վրայ
կը տարածուի եւ մասնաւորա-
բար կը ծանրանայ Գահրէի
Գալուստեան Ազգային Վար-
ժարանին վրայ:

Գիրքը պատկերազարդ է,
սպառնումներ խնամուած:
Յառաջաբանը՝ զոկտ. Յակոբ
Սեբրակի Անասեանի կողմէն է,
որ իրական կ'ընէ «Հեղին-
ակն իր այս աշխատութեամբ
նպատակ է դրել ոչ թէ յեռա-
կան հետազոտութիւն կատա-
րել եգիպտահայ գաղութի
պատմութեան ամբողջութեան
կամ նրա մասնակի հարցերի
մասին, այլ հաւաքել եւ ի մի
բերել վաւերագրական եւ
փաստագրական նիւթեր, ո-
րոնց հիման վրայ նոր միայն
հարաւոր կը լինի գրել տը-
ւալ գաղութի համապարփակ
պատմութիւն»: Յետոյ Ե-
գիպտոսի այժմու Առաջնոր-
դին, Գեղ. Տ. Չաւէի Արք. Զի-
նիլեանի նկարն ու կեն-
սագրութիւնը, ինչպէս նաեւ
փերիարտիքեան հեղինակ-
ին՝ քանազն Արտաշէս Հ.
Գարտաշեանի մաս, իր տուած
առաջին է, հոս նիւթը ա-
ռանց երբեք գտնու կատարե-
լու: Իր տեղեկութիւնները,
թուականները, եղելութիւն-
ները, մէյնէլ ուսումնասի-
րութեան նիւթ կ'ընեն դառ-
նալ:

Երբ կը կարգաւ եգիպտա-
հայութեան փառաւոր անցեա-
լի մասին, պատկաւաքի եւ
խոր յարգանքի զգացում մը
կը զգաս հանգչի անոնց, ո-
(Շարք էջ 15)

ԿՈՌՈՂԱՅԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

1974 թուականին հրատա-
րակուց Հայկական տպետա-
րական համագիտարանի ա-
ռաջին հատորը, որին այնու-
հետեւ պարբերաբար յաջոր-
դեցին միւսները: Խորհրդա-
նշխար է, որ Հոկտեմբեր-
եան սոցիալիստական մեծ յե-
ղափոխութեան 70-ամեայ հո-
րեկանի շնորհիւ հայ ընթերցո-
ղը ստացաւ 12-րդ եզրափա-
կիչ հատորը: Այդ առիթով
մեր թղթակից Սեդրակ Նաիր-
եանը հարցազրոյց ունեցաւ
համագիտարանի գլխաւոր
խմբագիր, պատմական գի-
տութիւնների տոգրոր, փո-
ֆետր Մակէյ Արզումանե-
անին հետ:

- Խնդրում եմ համառոտա-
կի պատմել համագիտարանի
12 հատորների մասին:

- Իրականում հայ ժողո-
վրդի պայծառ դէմքերի զա-
րաւոր երազանքը՝ ստեղծուց
հայկական բազմահատորեայ
ամբողջական հանրագիտա-
րան, որը սերունդներին
յաւնաւոր մայրին հրաա-
րակութիւն է, իր էութեամբ՝
իմաստութեան գանձարան:

Հանրագիտարանի 12 բա-
ւարժաւայ հատորներում գե-
տելուց են յուրի քառասուն
հազար տեքստ-յօդուած, 15
հազար գունաւոր ու սև սպի-
տակ նկար, 900 քարտէշ:
ՄԱՀ-ն համընդհանուր բնոյ-
թի հանրագիտարան է եւ կոչ-
ւած է տեղեկութիւններ հա-
ղորդել տիեզերքի, մարդ-
կութեան պատմութեան, հա-
սարակական ու բնական գի-
տութիւնների, այլաբանի բո-
լոր երկրների մասին:

Հանրագիտարանի հատոր-
ներում արտագրուած են բո-
լոր միութեանական ու ինքնա-
վար հանրապետութիւնների
մարդիկ, երկրաբանների
տնտեսական ու մշակութային
պատկերը, սերտ համագոր-
ծակցութիւնը, փոխադարձ
կապերը: Ընթերցողն անհրա-
ժեշտ տեղեկութիւններ կը
գտնէ ակաւաւոր գիտական-
ների, գործների, արուեստա-
գէտների, պատմական յայտ-
նի անձնաւորութիւնների,
բաղաբական ու հասարակա-
կան գիշերների, զօրավար-
ների մասին:

Հանրագիտարանում իր
ծանրակշիւ բաժինն ունի հա-
յագիտութիւնը: Տպագրուել
են բազմաթիւ նիւթեր Հայաս-
տանի ու հայ ժողովրդի վե-
րաբերեալ հնագիտական
նշխարներին մինչեւ մեր օրերը:

Ըստ արժանաւոր ներկա-
յացուած է սփիւղաբանաբա-
նութիւնը թէ՛ ընդհանուր յօդու-
ածով, թէ՛ առանձին երկրների
բաժիններով: Յատկապէս
ընդգծուած են մայր հայրե-
նիք-սփիւղաբ կապերն ու ա-
ղբնութիւնները, շնչուած է
հայրենադարձութեան նշա-
նակութիւնը:

- 12-րդ հատորով աւարտ-
ւում է Հայկական տպետա-

կան համագիտարանի հրա-
տարակութիւնը:

- 12-րդ հատորով աւարտ-
ւում է Հայկական տպետական
հանրագիտարանի հիմնական
հատորների (այլրեւանակ
շարագրանքով) հրատարա-
կութիւնը: Մակայն այս տարի
լոյս կը տեսնէ ՀԱՀ-ի անգլի-
տեկ մասը կազմող «Մովե-
տական Հայաստան» հատորը
(թեմատիկ շարագրանքով),
որը կը թարգմանուի ռուսե-
րէն: Այստեղ հանգամանորէն
կարտադրուեն մեր հանրա-
պետութեան սոցիալիստական
նշխարները, ինչպէս նաեւ
հայ ժողովրդի պատմական
անցեալը:

- Խնդրում եմ մի քանի
խօսք տալ ձեր հինգ էջ, ով է մա-
կական համագիտարանի մա-
սին:

- Նկատի ունենալով կըրո-
սեր տարիքի զարգացանքների
պահանջը, խմբագրութիւնը
Հայկական տպետական հան-
րագիտարանին զուգահեռ
1984-1987 թուականներին
չորս հատորով, 100 հազար
տպաբանակով լոյս ընծայեց
մանկական «Ինչ է, ով է»
հանրագիտարանը, որը իւր-
օրինակ նուրբ է մեր փոքր բն-
թերցողներին:

- Ի՞նչ ծրագրեր ունեք:

Նախքան ձեր հարցին պա-
տասխանելը, ցանկանում եմ
նշել, որ խմբագրութեան հա-
րուստ նախկանին մեզ իրա-
գեկ է դարձնում մեր ընթեր-
ցողների կարծիքներին, առա-
ջարկներին եւ դիտողութիւն-
ներին: Հանրագիտարանի
մասին դրուստաւորի խոսքեր
են գրել Ռիլիւմ Սարգիսյան,

Սովետական մեծ հանրագի-
տարանի գլխաւոր խմբագիր
Ա. Պրոխորովը, Հոսովից՝ հայ
հարաւարապետութեան յայտ-
նի հետազոտող Պարոյ Կունե-
տեան, Գառնիկ Աղաբաբեան,
բազմաթիւ ընթերցողներ:

Հայկական տպետական
հանրագիտարանի գլխաւոր
խմբագրութեան առջին գրո-
ւած են նոր լուրջ խնդիրներ:
Առաջիկայ տարիներին կը հր-
ատարակենք «Թուս-հայերէն
պոլիտեխնիկական բաւարա-
նը», «Երեսնիկ Աղաբաբեան»,
հանրագիտարանի հանրապետ-
ական համառոտ հան-
րագիտարանի՝ երեք հատո-
րով: Այն նուիրուած է հիմ-
նականում Սովետական Հա-
յաստանին, հայ ժողովրդի
ամբողջ պատմութեան՝ Սո-
վետական Միութեան հանրա-
պետութիւնների, ինչպէս
նաեւ արտասահմանեան եր-
կրների հետ ունեցած իր բո-
լոր անշուքներով: Նախ-
խառնուած է նաեւ «Մովե-
տական Հայաստանի պատմու-
թեան եւ մշակութի յուշար-
ձանների համահաւաք» հրա-
տարակութիւն՝ տարբ հատո-
րով:

Յետագայում կը հրատա-
րակուին ճիւղային եւ այլ
հանրագիտարաններ՝ հայ ար-
ւեստի ու գրականութեան,
հայ ժողովրդի պատմութեան,
հայ ազգագրութեան, հայոց
լեզուի, Հայաստանի բնու-
թեան մասին, փիլիսոփայա-
կան հանրագիտարան, Հա-
յաստանի բարբի հանրագի-
տարան, բժշկական հանրա-
մատչելի հանրագիտարան,
գիւղատնտեսական հանրագի-
տարանային բաւարար, իրա-
ւարանական հանրագիտարա-
նային բաւարար նշան: Յա-
տուկ հանրագիտարաններ
պէտք է ստեղծուեն Հովհան-
նէս Թումանյանի եւ Եղիշէ
Ջաւրեանի մասին:

Remises

SEPULLOS

Traslados

Jubilados, pensionados, cónyuges y fliares. sin cargo

Av. Córdoba 4902

T.E.: 773-2800/772-3288

Su café molido
al gusto oriental

Gran Visir

Boedo 510.

T.E.: 97-4763

(Շար. Առաջին Էջէն)

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԶԵԼԵՊԵԱՆԻ
 «ԶՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ
 ԵՒ ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ»
 Խորագրեալ կործողական աշխատասիրութեան
 (764 էջ, 100է անկի նկարներ, մատենագիտութիւն՝
 270 աղբիւրներու)
 ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՆ ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ
 ANTRANIG CHALABIAN
 17264 Melrose
 Southfield, Michigan 48075
 U.S.A.

ԵՐԱՆԵԼԻ ՕՐԵՐ

(Ծար. 9րդ էջէն)

ժով խոր խոցեց արդէն խոցողեայ սիրտս. երեսուն վեց տարուան կարողականութեան ընթացքին ողորացի իճճ յմակից պատուական Հայրապետներն, Խորիմեան, Իգորիմեան, Սորենեան, Կիւնեմեան եւ ահա ի յոյժն ոգրակալութեանց Մորարքեկեան...» Թող Աստուած լուսատրէ հոգին եւ Մայր Աթոռը միշտ հաստատ պահէ:

Եւ ապա «Հասկ» պաշտօնաբերի խմբագիրը շարունակում է. «Տասնվեց դարերի ի վեր հայութեան աչքը միշտ յառած է Ս. Էջմիածնի եւ երբեք չէ խառնած, հայ եկեղեցին եղած է միակ հաստատուն եւ տեսական միջնաբերդը՝ հայութեան գոյութիւնը պահպանող, հայ եկեղեցին հայութեան հետ տառապան է, հայութեան հետ տեղափոխում է, տարագրում է, եւ սակայն միշտ Ս. Էջմիածնի իր հմայքը պահած է եւ հայութիւնը երբեք չէ մոռցած զայն, եւ ամէն տեսակ զոհողութեանց ենթարկւում է Էջմիածնի եւ անոր կենսատու իշխանութիւն վառ պահելու համար: Էջմիածնի զանազան ժամանակներու մէջ թշնամիներէ պաշարւում եւ անտրան է, Հայրապետական գահը ժողովուրդին հետ տեղէ տեղ փոխադրում է, Հայրապետներ հաւաքում, չարարում եւ գերի ալ տարադրում եղած են, սակայն Էջմիածնի միշտ Հայ ժողովուրդի մտքին ու սրտին մէջ այնպիսի հաստատուն տեղ մը գրաւած է, որ բոլոր փոփոխութիւններ, վերելքայումներէ յետոյ լճ իր գոյութիւնը պահած է շնորհիւ եկեղեցաւոր եւ աւանդապահ հայ ժողովուրդի անկեղծ կամքի ուժին:

Կիլիկիոյ տարագիր Կաթողիկոսութիւնը, իր Ալեգարի Գահակալով եւ ճորակաւ Միաբանութիւնով, Թեմակալ Սրբազաններով եւ տարաբար թեմակալներով, կը մաղթէ, որ Հայ եկեղեցոյ վրայէն շուտ վերնայ տոյգ եւ տիրութեան քողը, Մայր Աթոռը օծուող արծաճաւոր գահակալով մը եւ Լուսաւորչի կանթեղը իր անուշ պայլումներով միխրաբ վշտամար ու սպաւոր Հայ ժողովուրդը» («Հասկ» 1988, Մայիս):

2րդ կարեւոր ելոյն տողերը կարդալ առանց հոգեշարժ լուզում ապրելու:

Անաւապի իսկական պատկերը Կիլիկեան Աթոռի հարազատ հոգու:

6. Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռի եկեղեցական միութեան եւ եղբայրական համերաշխ գործակցութեան այդ ոգին, մնաց Աթոռի իրաւ պահպանիչ ճիշտակալը նաեւ լուսապալի Ս.Տ. Գարեգին Ա. Յովնէպիեան Կաթողիկոսի զահակալութեան տարիներին: Եկեղեցական միութեան ոգու եւ համազգային միասնութեան անմոռանալի պահեր եղան Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ս.Տ. Գեղորդ Զ.-ի ընտրութիւնն ու օծումը, որին անմամբ մասնակցեց եւ նախագահեց Տանն Կիլիկիոյ մեծ Հայրապետը:

7. Աւար, սակայն, միութեան եւ համերաշխութեան այդ ոգին, 1956-ից յետոյ զոհ գնաց՝ եկեղեցու հետ կապ չունեցող միջկուսակցական հակամարտ փոթորիկներին՝ բոլորիս ծանօթ հետեւանքներով:

Այստեղ մեր նպատակը չէ դատումներ անել այդ տխուր օրերի իրադարձութիւնների եւ դրանց հետեւանքների մասին: Միայն կամենում ենք մեր հաստատ համոզումը արձանագրել, որ արտասահմանում, մեր եկեղեցու ծոցում պէտք է վերջ գտնեն գոյատեւող տաղանապալի կացութիւնները, ամէն գնով, որովհետեւ այլապէս հետզհետէ պիտի վրանգուի մեր մայր եկեղեցու կրօնական եւ ազգային պատմական առաքելութիւնը հայ սփիւռքի տարածքի վրայ: Ամէն ճշմարտի հայ, հարց պէտք է տալ իրեն, մեր օրերին ո՞վ, ի՞նչ շահ ունի Հայրենիք-Սփիւռք կամորջը թանդելու կամ տկարացնելու եկեղեցական ծակարդակի վրայ: Ի՞նչ են մտածում արեւոք Աթոռի իրաւ մեր եղբայրները:

Մենք ողջունելի ենք գտնում Մայր Աթոռի եւ Կիլիկեան Աթոռի զահակալների ճիշտը այս ուղղութեամբ եւ ուզում ենք յոյս յայտնել, որ հակառակ որոշ թերթերի դիտումնաւոր եւ չարամիտ աղմուկարարութեան, Եւրո օգնութեան պիտի հասնի իր իսկ հիմնած Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցուն:

Եւ մեզ, այսօրուաններս, թող պայծառ օրինակ հանդիսանան մօտաւոր անցնելի եղբայրութեան եւ համերաշխութեան երանելի օրերը, հայ եկեղեցու նուիրապետական Աթոռների միջեւ:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ԷԶՄԻԱԾՆ» ԱՄՍԱԳՐԻ
ՅՈՒՆԻՍ 1987

ՆԻԻԹԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԱՅՈՅ...

(Ծար. 19րդ էջէն)

որոնք մեր պատմութեան մասը
որոշում, վառ պահած են լոյս
իւր եւ յոյսի ջահէ Հայութեան
հոգիին մէջ: Հաւատարար,
հեղինակը հետեւողութիւն մը
թոյն տալ կ'ուզէ, իրենցով մեր

օրերու ազգային բարեբարեւ
րու անունները եւ ազգային
գործերը:
Եգիպտոսէ գաղութը, ազ-
նորաարտութեան եւ ազգա-
սիրութեան աւանդութիւն մը

ՀԱՅԵՐԸ

ԵՐԿԱՐ ԺԱՄԱՆԱԿ...

(Ծար. 9րդ էջէն)

Կարեւորը ու ծանրակշիւ ար-
խարհ զոր գործած ենք, առ-
տնէնիւ անին ինչ պատմած
ընկալով աշխարհի, երբ մեր
դէմ աշխարհի ամբաստանու-
թիւններ կը բանաձեւուէին
սխտեմակի կերպով: Տակա-
ւին մինչեւ այսօր անարդիւն-
կան լրջութիւնը չունինք ծա-
նօթացման անհրաժեշտու-
թեան: Մինչեւ, եթէ օրին
չարմանն անցած ըլլայինք եւ
Հայկական բարոյութեան դէմ
կորովի կերպով ինքնապաշտ-
պանութիւն մը կատարած ըլ-
լայինք, խնդիրը այսօր երբեք
այսքան դժուարացած չէր ըլ-
լար եւ ճակատաբաց կ'ըլլէինք
ամբողջ աշխարհի առջեւ, Հա-
մազիչ եւ ըմբերանիչ փառ-
տարիկներու պատարատ:
Հիմա նոր-նոր կը սփափիւնք
ու կը ջանանք բաներ մը բռնել,
բայց մեզք մը այլեւս չառ ու
չ, չառ ու...:

ունի, զոր կը պահէ մինչեւ
այսօր: Սերունդներ կը փոխ-
ւին, բայց հոգեւոր եւ պատա-
խանաւորութիւններ կը մը-
նան: Երբեմն անոնք սուր բը-
նոյթ կը ստանան Հակամար-
տութեան եւ կեդրոնախոյս
միասնութեան մղումով, բայց
միշտ բարեբարութիւններ ե-
ղած են յօգուտ Հայ եկեղեցի-
ին, Հայ դպրոցին եւ Հայ մշա-
կոյթին:

Ա. Հ. Գարաշեանի գիրքը
յուշարար մըն է մեր սերուն-
դին, որպէսզի ան ստանձնէ իր
պարտաւորութիւնները, տէր
գաւտայ մեր ազգային առան-
գին, պաշտպանէ եւ պահպանէ
Հայկական արեւմտեան եւ եր-
բեք շնորհալի մը Հայրենիքը,
առանց որուն, գծուար պիտի
ըլլայ փորապրի: Ինքնան-
րիչ հատուկութիւն կամ յայտնի
յօդուածի վերջաւորութեան,
հեղինակը սուտ է աղբիւրը:
Գծարարաբար օգտագործը-
ւած աղբիւրներու ընդհանուր
ցանկ մը չկայ:

Գիրքը սպառիչ կերպով
կուտայ Գալուստեան Ազգա-
յին վարժարանի պատմու-
թիւնը, բարեբարեւները, կը-
տակները, ուսումնական ծը-
րագիրները, Հոգաբարձու-
թեան, ուսուցչական եւ չրեա-
նաւարտից ցանկերը, ասուց
միութիւնները, տնօրէնները,
նկարներու շարք մը տարու-
տարի չրեանաւարտներու, Ե-
ղիպեան, Ֆերմանեան, Աս-
լանեան կրթական հիմնա-
դրամները եւայլն:

Այս գիրքը ամբողջական
պատկեր մը կուտայ եգիպտոս-
այ գաղութին մասին: Անհր-
աժեշտ է, որ տարածուի նախ
եւ առաջ Եգիպտոսի մէջ, ապա
միւս գաղութներուն մէջ, օրի-
նակ հանդիսանալու եւ բարի
նախանք չարժեք մը նոր
սերունդին:
Արտուէր Հ. Գարաշեանի
այս գիրքը արժանի է ամէն
զեանատանքի:

ԼՈՐՏ ՊԱՅՐԸՆԻ ՆԱՄԱԿԱՆԻՆ

(Ծար. 10րդ էջէն)

այդ նամակներու հաստա-
նորով: Այդ նամակները ար-
ձագրութիւնն են այն
արդատեանը զործու-
նելութեան, զոր Պա-
րոն ունեցած է Հայ մատենա-
գրութեան կարեւոր նմաններ
անգլիերէնի թարգմանելու
ուղղութեամբ: Ան նաեւ ան-
միջակաս մասնակցութիւն ու-
նեցած է Ս. Ղազար կղզիին
Իջնեղեան-Հայրենի եւ Հա-
յրենի-անգլիերէն թարգմանու-
թիւններու եւ անգլիերէն-Հա-
յրենի բառարանի կազմումին
եւ հրատարակութեան գործին
մէջ: Ս. Ղազար կղզիի վան-
քին մէջ Հայրենի իր ուսու-
ցիչը եղած է հմուտ Հայկա-
նաբան, թարգմանիչ, բառարա-
նագիր Հ. Յարութիւն Ազգե-
րեան: Ան թէ ինչ կը գրէ

Պայրեն, Լոնտոն իր հրատա-
րակիչ ծոն Մըրէի 1816 Դեկ-
տեմբեր 4-ի նամակին մէջ:
«Պայսած եմ ու կը շարունակեմ
Հայերէն լեզուի ուսումնասի-
րութիւնը, որուն կը տիրապե-
տեմ կարեւորութիւններու
սահմաններուն մէջ, ամէն օր
կ'ընթացն Հայկական վանքի՝
գրաւոր առնելու միւր գիտա-
կան վանականին եւ բացառիկ
ու օգտակար կարգ մը տեղե-
կութիւններ արդէն ձեռք ձը-
ցած եմ արեւելեան այդ ժողո-
վորդի գրականութեան եւ
սովորութիւններուն մասին»:
Իսկ յաջորդ օրը, մտերիմ ըն-
կերթի՝ բանաստեղծ Թուման-
Մուրի կը գրէր. «Ասիական հա-
րուստ լեզու մըն է, եւ ամբող-
ջովին կը փոխհաստատուի
սովորութիւն չարարաւորները»:

«ԿՈՄԻՏԱՍ» ԵՐԳՉԱՄՈՒՄԲ

Մշակույթի Ամստայ առթիւ «Կոմիտաս» երգչախումբը
կը ծանուցանէ իր երգահանգէլը որ տեղի պիտի ունե-
նայ յառաջիկայ Հոկտեմբեր 28-ին - Արմենիա 1866.
ԿԸ ԽՆԴՐՈՒՄ 210ԱՄԱՅԵՆԸ

ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Մեր սիրելի ամուսնուց, հօր եւ աներոց

Տոքթ. ՆՈՒՊԱՐ ՔԻԻԻԲԷԼԵԱՆԻ

մահուան քառասունըքն առթիւ, կ'ընենք հետեւեալ նուիրաւոր-
ութիւնները.

Մարտարապետի	Ա 100.-
Արմենիայի	Ա 100.-
Ծարձամի	Ա 100.-
Սեւանի	Ա 100.-
Հ.Օ.Մ.ի Հանգստեան Տան	Ա 100.-

Արթի՝ ՕՖԷԼԻԱ ՔԻԻԲԷԼԵԱՆ
գաւակներ՝ Տոքթ. Անուրեւ Քիւրբեան
եւ «Պապան, փետր» Երեմիա Պապան
Նուիրատուութիւնները ստանալ Խմբագրատունէ, փոխան ըս-
տացալով:

ԵՆՈՐՀԱԿԱԼԻԷ

Այսու կուգանք մեր շնորհակալութիւնները յայտնելու բոլոր
անոց, որոնք անձամբ, հեռագրով, ճամպով եւ փոխան ծաղ-
կեպալիս նուիրատուութիւններով մասնակցեց եղան մեր գաւա-
կի եւ եղբոր, ողբ. Գարոյ Սերիսի Մերտիքեանի մահուան
տխուր առթիւ:

Տէր եւ Տիկին Գարոյ եւ Զարմին Մերտիքեան
Լիլիան Մերտիքեան

ՏԱՐԱՄԵՑԷԷ

«ՍՄՏԱՐԱՐԱՍ»

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐՈՐԸ

ESTUDIO JURIDICO

Dr. Bautista Kuyumdjian

Dr. Gabriel E. Williams

Dra. Patricia Kuyumdjian de Williams

Dr. Javier B. Kuyumdjian

TUCUMAN 1438. PISO 7º

T.E.: 40-6809 / 7112 / 49-7049

¿Por qué callamos?

(viene de pág. 2)

la noche: "reconstrucción, aceleración, difusión, democratización..." Y la fuerza de la costumbre lleva a muchos, quizás involuntariamente, por el camino de la derrota.

(Aquí la escritora recuerda la presión que se ejercía sobre los escritores armenios, cuando al mismo Terenig Demirdjian y a otros tantos se les obligaba a hablar mucho pero a no decir nada).

Demirdjian se defendía tanto de aquellos números arribistas, quienes en cada palabra buscaban, excavaban ideas contrarias, se consideraban guerreros de primera línea en pos del enemigo, y así conseguían trepar...

Estos "guerreros de primera línea" no se han extinguido, son pocos, viven aquí y allá, y son ellos los que deben cambiar su espíritu y su raciocinio. Quiera Dios que lo puedan hacer.

Cierto día, Nairi Zarian comentaba compungida acerca de la publicación de su li-

bro por parte de una editora oficial, que le presentaron absurdas exigencias a él, conocido escritor y el comunista más tallado; tache este verso o sacar ese párrafo... Cuando el escritor le pidió que fundara su reclamo, que explicara porqué borrar ese verso o sacar ese párrafo, la empleada no pudo hacerlo y empezó a llorar: "Si no lo hace usted, me despiden del trabajo", dijo ella. Y el pobre autor, pobre Nairi Zarian, que de ninguna manera era pobre y, al contrario, era una personalidad poderosa, se vio obligado a ceder.

(continuará)

Pronto restablecimiento:

Formulamos nuestros votos de pronto restablecimiento al Escribano señor Gregorio Hairabedian y al señor Aram Guezikarain, quienes se encuentran enfermos.

Para pensar...

"El poder, la riqueza y la fuerza de una nación dependen de la capacidad industrial, moral e intelectual de los individuos que la componen; y la educación pública no debe tener otro fin que el de aumentar estas fuerzas de producción, de acción y de dirección, aumentando cada vez más el número de individuos que la posee."

Sarmiento

"La libertad de prensa no es otra cosa que la facultad de escribir y publicar lo que cada ciudadano piensa y puede decir con su lengua. Es tan justa dicha facultad como lo es la de pensar y de hablar, y es tan injusto oprimirla como lo sería tener atados el entendimiento, la lengua, las manos o los pies de todos los ciudadanos."

Manuel Belgrano

"Las fantasías políticas son pecados que no purgan los teorizadores sino los pueblos."

José Manuel Estrada

Dra. SIRUHI BELORIAN
Dra. AMARILIS PIRANIAN de KULLAHIAN
ABOGADAS

Uruguay 750, 9° "D"
Capital Federal

T.E.: 45-6213
15 a 19,30 Hs.

TERKA

S.A.C.I.F.I.y.A.
Fábrica de tejidos

Fábrica:

Sarandí 2899. San Justo Bs.As. T.E.: 651-1651/0634

Administración y ventas:

Moreno 1235. Cap. T.E.: 37-3829/37-6102

COCINA ARMENIA

Torta de zanahorias

PREPARACION:

Batir 4 yemas hasta que estén color limón, agregar una taza de azúcar y seguir

batiendo hasta que quede bien cremosa, añadir una taza de zanahorias crudas, ralladas, la cáscara rallada de un limón y el jugo de 1/2 limón; agregar a la preparación 1/2 taza de harina leudante. Finalmente, incorporarle 4 claras de huevo bati-

das a nieve.

Colocar en molde savarin enmantecado, y cocinar a horno moderado durante 35 minutos.

Servir con crema batida endulzada.

Isabel de Tchalian

Fallecimiento: Ingeniero Eduardo Balayan

El domingo 16 del corriente se produjo en esta Capital el fallecimiento del Ing. Eduardo Balayan.

Nacido el 7 de febrero de 1934, cursó sus estudios en el Colegio Arslanian, de Avellaneda, graduándose luego como Ingeniero Civil en la Facultad respectiva, en el año 1959, a la edad de 25 años. Perfeccionó sus estudios de idioma armenio con el Profesor Vartan Kevorkian. Sirvió a la Iglesia desde Momagal hasta Sargavak. Fue uno de los fundadores del Centro Universitario Armenio.

Becario electrónico en 1958, en 1960 se graduó como Ingeniero en Petróleo, cargo con el que actuó en Yacimientos Petrolíferos Fiscales a partir del año 1961.

Desde 1964 se dedicó a la construcción de edificios, habiendo realizado casi una veintena de obras importantes.

La desaparición del Ing. Balayan fue muy lamentada entre sus familiares, amigos y en los círculos donde su personalidad era muy apreciada.

Agradecimiento Carlos F. Merdikian

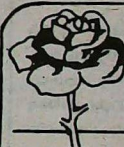
Expresamos por este medio nuestro profundo reconocimiento a todos cuantos de una u otra manera -personalmente, por carta, telegrama o mediante donaciones y ofrendas florales- nos acompañaron en el dolor por el fallecimiento de nuestro hijo y hermano Carlos F. Merdikian.

Carlos Pascual, Zaruhi y Lilliana Merdikian

Confitería "Armenia"

PRODUCTOS ORIENTALES

T.E.: 71-4571 Scalabrini Ortiz (ex Canning) 1317

Av. Córdoba 4737 - Tel.: 772-8539/8654

EMPRESA AUTORIZADA
CON CARGO A: PAMI

Jubilados - Pensionados - Bancarios

EL PROFESIONAL LOS RECETA BARTAMIAN LOS DISEÑA SU HIJO LOS PREFIERE LINEA PIE/RECTOR DE ORTOPEDIA BARTAMIAN

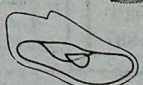

Calzado Correctivo

Calzado Deportivo

PLANTILLAS
CORRECTORAS

Ortopedia Bartamian
también las pone
a sus pies.

ARTICULOS DE ORTOPEDIA EN GENERAL

Descuentos desde el 30% a Obras Sociales.
Consulte con su Obra Social sobre otros beneficios.

Bartamian

Av. Belgrano 1699 Tel. 45-5213 Bs. As.
Av. 7 N° 1134 Tel. 3-4935 La Plata

Periódico Armenio
"SARDARABAD"
de la
ASOCIACION CULTURAL
TEKEYAN

Redacción y Administración
Cnel. Niceto Vega 4779
1414 - CAPITAL FEDERAL
T.E.: 771-2520

Horario de atención: Lun. a Vier.
de 10.00 a 19.00 hs.

Registro Nac. de la
Propiedad Intelectual
278.315
Director

MIHRAN SARAFIAN

Corresponsalia, receptoría de
aviso y suscripciones en
BRASIL

Sr. Hrair Chahinian
Av. Coxingui 191 Ap. 84
Cep. 00579 - San Pablo
T.E.: 813-6731

URUGUAY
Dr. Pedro Tanielian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E.: 70-3114 Montevideo